

UGOVOR
O
OSNIVANJU
EVROPSKE ZAJEDNICE ZA ATOMSKU ENERGIJU
(EUROATOM)

UGOVOR

Radna vezija

NJEGOVO VELIČANSTVO KRALJ BELGIJANACA, PREDSJEDNIK SAVEZNE REPUBLIKE NJEMAČKE, PREDSJEDNIK REPUBLIKE FRANCUSKE, PREDSJEDNIK REPUBLIKE ITALIJE, NJENA KRALJEVSKA VISOST VELIKA VOJVOTKINJA OD LUKSEMBURGA, NJENO VELIČANSTVO KRALJICA HOLANDIJE,

SVJESNI toga da nuklearna energija predstavlja bitan izvor za razvoj i oživljavanje industrije, i da će omogućiti unapređenje zalaganja za mir,

UVJERENI da se samo zajedničkim naporima preduzetim bez odlaganja mogu stvoriti izgledi za postignuća srazmjerna stvaralačkim mogućnostima njihovih zemalja,

RIJEŠENI da stvore uslove potrebne za razvoj snažne nuklearne industrije koja će obezbijediti znatne izvore energije, dovesti do modernizacije tehničkih procesa i doprinijeti prosperitetu svojih naroda kroz mnoge druge načine upotrebe,

U VELIKOJ ŽELJI da stvore bezbjedne uslove potrebne za uklanjanje opasnosti za život i zdravlje stanovništva,

ŽELEĆI da uključe ostale zemlje u svoj rad i da sarađuju s međunarodnim organizacijama koje se bave miroljubivim razvojem atomske energije,

ODLUČILI SU da osnuju Evropsku zajednicu za atomsku energiju (EUROATOM) i u tu svrhu odredili su kao svoje punomoćnike:

NJEGOVO VELIČANSTVO KRALJ BELGIJANACA:

Pol Anrija SPAKA (Paul-Henri Spaak), ministra vanjskih poslova,

barona Ž. Š. Snoa i Dopiera (J. Ch. SNOY et d'OPPUERS), generalnog sekretara Ministarstva ekonomskih poslova, šefa belgijske delegacije na Međuvladinoj konferenciji;

Radna vezija

PREDSJEDNIK SAVEZNE REPUBLIKE NJEMAČKE:

dr Konrada ADENAUERA (Konrad Adenauer), saveznog kancelara,

prof. dr Valtera HOLŠTAJNA (Walter Hallstein), državnog sekretara Saveznog ministarstva vanjskih poslova;

PREDSJEDNIK REPUBLIKE FRANCUSKE:

Kristijana Pinou (Christian PINEAU), ministra vanjskih poslova,

Morisa Fora (Maurice FAURE), državnog podsekretara za vanjske poslove;

PREDSJEDNIK REPUBLIKE ITALIJE:

Antonija SENJIJA (Antonio Segni), predsjednika Savjeta ministara,

prof. Geatana MARTINA (Gaetano Martino), ministra vanjskih poslova;

NJENO KRALJEVSKO VIŠOČANSTVO VELIKA VOJVOTKINJA OD LUKSEMBURGA:

Jozefa BEHA (Joseph Bech), predsjednika Vlade, ministra vanjskih poslova,

Lamberta ŠAUSA (Lambert Schaus), ambasadora, šefa luksemburške delegacije na Međuvladinoj konferenciji;

NJENO VELIČANSTVO KRALJICA HOLANDIJE:

Žozefa LUNSA (Joseph Luns), ministra vanjskih poslova,

Radna vezija

J. LINTHORSTA HOMANA (J. Linthorst Homan), šefa holandske delegacije na Međuvladinoj konferenciji;

KOJI SU SE, razmijenivši svoja punomoćja, za koja je utvrđeno da su u propisanoj formi, saglasili o sljedećem:

Glava I

ZADACI ZAJEDNICE

Član 1

Ovim ugovorom visoke strane ugovornice među sobom osnivaju EVROPSKU ZAJEDNICU ZA ATOMSKU ENERGIJU (EUROATOM).

Zadatak Zajednice je da doprinese podizanju životnog standarda u državama članicama i razvijanju odnosa s drugim zemljama stvaranjem uslova potrebnih za brzo uspostavljanje i rast nuklearnih industrija.

Član 2

Kako bi ispunila svoj zadatak, Zajednica, na način predviđen ovim ugovorom:

- (a) promoviše istraživanje i obezbeđuje širenje tehničkog znanja;
- (b) uspostavlja jedinstvene standarde bezbjednosti radi zaštite zdravlja radnika i stanovništva i obezbeđuje njihovu primjenu;
- (c) olakšava ulaganja i obezbeđuje, naročito podsticanjem inicijativa preduzeća, postavljanje osnovnih postrojenja potrebnih za razvoj nuklearne energije u Zajednici;

Radna vezija

- (d) obezbjeđuje da se svi korisnici u Zajednici redovno i pravično snabdijevaju rudama i nuklearnim gorivima;
- (e) obezbjeđuje, odgovarajućim nadzorom, da se nuklearni materijali ne koriste u druge svrhe osim u one za koje su namijenjeni;
- (f) ostvaruje pravo vlasništva koje joj je dodijeljeno u pogledu posebnih fisionih materijala;
- (g) obezbjeđuje široka tržišta i pristup najboljim tehničkim sredstvima stvaranjem zajedničkog tržišta specijalizovanih materijala i opreme, slobodnim kretanjem kapitala za ulaganja u oblasti nuklearne energije i slobodom zapošljavanja stručnjaka u okviru Zajednice;
- (h) s ostalim zemljama i međunarodnim organizacijama uspostavlja odnose koji će ojačati napredak u miroljubivoj upotrebi nuklearne energije.

Član 3

1. Zadatke povjerene Zajednici izvršavaju sljedeće institucije:

SKUPŠTINA,

SAVJET,

KOMISIJA,

SUD PRAVDE.

Svaka institucija djeluje u granicama ovlašćenja koja su joj dodijeljena ovim ugovorom.

2. Savjetu i Komisiji pomaže Ekonomsko-socijalni komitet, koji ima savjetodavnu ulogu.

GLAVA II

ODREDBE ZA PODSTICANJE NAPRETKA U OBLASTI NUKLEARNE ENERGIJE

Poglavlje I

PODSTICANJE ISTRAŽIVANJA

Član 4

1. Komisija je odgovorna za podsticanje i olakšavanje nuklearnih istraživanja u državama članicama i za njihovo upotpunjavanje sprovođenjem programa Zajednice za istraživanje i obuku.
2. Ta aktivnost Komisije sprovodi se u oblastima navedenim u Aneksu I ovog ugovora.

Savjet može izmijeniti ovu listu odlučujući kvalifikovanom većinom na predlog Komisije. Komisija se savjetuje s Naučno-tehničkim komitetom osnovanim u skladu s članom 134.

Član 5

Radi koordinacije i upotpunjavanja istraživanja koja se sprovode u državama članicama, Komisija zahtijeva od država članica, lica ili preduzeća, bilo putem posebnog zahtjeva upućenog određenom primaocu i saopštenog odnosnoj vladi, ili objavljivanjem opšteg zahtjeva, da joj dostave svoje programe koji se tiču istraživanja koja ona navodi u tom zahtjevu.

Nakon što je zainteresovanim stranama u potpunosti data mogućnost iznošenja primjedbi, Komisija može dati obrazloženo mišljenje o svakom programu koji joj je dostavljen. Komisija je dužna da dâ takvo mišljenje na zahtjev države, lica ili preduzeća koji su dostavili program.

Davanjem takvih mišljenja, Komisija odvraća od bespotrebnog ponavljanja i usmjerava istraživanja na nedovoljno istražene oblasti. Komisija ne smije objaviti te programe bez saglasnosti države, lica ili preduzeća koji su ih dostavili.

Radna vezija

Komisija redovno objavljuje spisak onih oblasti nuklearnih istraživanja za koje smatra da su nedovoljno istražene.

Komisija može okupiti predstavnike javnih i privatnih istraživačkih centara, kao i sve stručnjake koji se bave istraživanjima u istim ili povezanim oblastima, radi međusobnog savjetovanja i razmjene informacija.

Član 6

Radi podsticanja sprovođenja istraživačkih programa koji su joj dostavljeni, Komisija može:

- (a) pružiti finansijsku pomoć u okviru ugovora o istraživanju, ali bez davanja subvencija;
- (b) dostaviti radi sprovođenja takvih programa, besplatno ili uz naplatu, sirovine ili posebne fisione materijale kojima raspolaže;
- (c) staviti na raspolaganje državama članicama, licima ili preduzećima, besplatno ili uz naplatu, postrojenja, opremu ili stručnu pomoć;
- (d) podsticati zainteresovane države članice, lica ili preduzeća na zajedničko finansiranje.

Član 7

Savjet utvrđuje programe Zajednice za istraživanje i obuku odlučujući jednoglasno na predlog Komisije, koja se savjetuje s Naučno-tehničkim komitetom.

Ovi programi izrađuju se za period od najviše pet godina.

Sredstva potrebna za sprovođenje tih programa obuhvaćena su svake godine budžetom Zajednice za istraživanja i ulaganja.

Komisija obezbjeđuje sprovođenje tih programa i o tome podnosi godišnji izvještaj Savjetu.

Komisija obavještava Ekonomsko-socijalni komitet o osnovnim odrednicama programa Zajednice za istraživanje i obuku.

Član 8

1. Nakon savjetovanja s Naučno-tehničkim komitetom, Komisija osniva Zajednički centar za nuklearna istraživanja.

Taj centar obezbjeđuje sprovođenje istraživačkih programa i izvršenje ostalih zadataka koje mu je povjerila Komisija.

On obezbjeđuje i utvrđivanje jedinstvene nuklearne terminologije i standardnog sistema mjernih jedinica.

Centar uspostavlja centralni biro za nuklearna mjerenja.

2. Iz geografskih ili funkcionalnih razloga, aktivnosti Centra mogu se obavljati u zasebnim ustanovama.

Član 9

1. Nakon što pribavi mišljenje Ekonomsko-socijalnog komiteta, Komisija može, u okviru Zajedničkog centra za nuklearna istraživanja, osnovati škole za obuku stručnjaka, naročito u oblasti istraživanja rudnih ležišta, proizvodnje nuklearnih materijala visoke čistoće, prerade ozračenih goriva, nuklearnog inženjeringa, zaštite na radu, kao i proizvodnje i upotrebe radioizotopa.

Komisija utvrđuje pojedinosti takve obuke.

2. Osniva se institucija univerzitetskog statusa; način njenog djelovanja utvrđuje Savjet, odlučujući kvalifikovanom većinom na predlog Komisije.

Član 10

Radna vezija

Komisija može, putem ugovora, povjeriti sprovođenje određenih djelova istraživačkog programa Zajednice državama članicama, licima ili preduzećima, kao i trećim zemljama, međunarodnim organizacijama ili državljanima trećih zemalja.

Član 11

Komisija objavljuje istraživačke programe iz čl. 7, 8 i 10 i redovne izvještaje o napretku ostvarenom u njihovom sprovođenju.

Poglavlje II

ŠIRENJE INFORMACIJA

Odsjek I

INFORMACIJE KOJIMA ZAJEDNICA MOŽE RASPOLAGATI

Član 12

Na zahtjev upućen Komisiji, države članice, lica ili preduzeća imaju pravo da dobiju neisključive licence za patente, privremeno zaštićena patentna prava, korisne modele ili prijave patenata čiji je nosilac Zajednica, ako mogu da djelotvorno iskoriste pronalaskе koji su njima obuhvaćeni.

Komisija pod istim uslovima daje podlicence za patente, privremeno zaštićena patentna prava, korisne modele ili prijave patenata kada je Zajednica za to ovlašćena na osnovu ugovora o licencama.

Komisija daje takve licence ili podlicence pod uslovima koji su usaglašeni sa sticajnim licencama i dostavlja sve podatke potrebne za njihovo korišćenje. Ovi uslovi naročito se odnose na

Radna vezija

odgovarajuću naknadu i, zavisno od slučaja, na pravo sticaoca licence da izdaje podlicence trećim licima, kao i na obavezu da te informacije čuva kao poslovnu tajnu.

Ako se ne postigne sporazum o uslovima iz stava 3, sticaoci licence mogu uputiti predmet Sudu pravde radi utvrđivanja odgovarajućih uslova.

Član 13

Komisija dostavlja državama članicama, licima i preduzećima podatke koje pribavi Zajednica, koji nijesu obuhvaćeni odredbama člana 12, bilo da navedeni podaci potiču iz njenog istraživačkog programa, ili da su dostavljeni Komisiji s ovlašćenjem da ih može slobodno koristiti.

Međutim, Komisija može za otkrivanje navedenih podataka postaviti uslov da se s njima postupa kao s povjerljivim podacima i da se ne prenose trećim licima.

Komisija smije otkriti podatke dobijene uz ograničenja koja se tiču njihovog korišćenja ili širenja – kao što su povjerljivi podaci – samo ako obezbijedi poštovanje tih ograničenja.

Odsjek II

OSTALI PODACI

(a) SPORAZUMNO ŠIRENJE PODATAKA

Član 14

Komisija nastoji da sporazumno obezbijedi saopštavanje podataka koji su od koristi Zajednici u ostvarivanju njenih ciljeva, kao i davanje licenci za patente, privremeno zaštićena patentna prava, korisne modele ili prijave patenata koje obuhvataju takve podatke.

Član 15

Radna vezija

Komisija utvrđuje proceduru prema kojoj države članice, lica ili preduzeća mogu, uz njeno posredovanje, razmjenjivati privremene ili konačne rezultate svojih istraživanja, ukoliko Zajednica date rezultate nije stekla po osnovu ugovora o istraživanju koji je dodijelila Komisija.

Ovom procedurom mora se obezbijediti povjerljivi karakter te razmjene. Međutim, Komisija može prenijeti dostavljene rezultate Zajedničkom centru za nuklearna istraživanja u dokumentacijske svrhe, ali takav prenos ne uključuje nikakvo pravo upotrebe s kojim se nije saglasila strana koja je dostavila rezultate.

(b) OBAVJEŠTAVANJE KOMISIJE PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI

Član 16

1. Čim je u jednoj državi članici podnesena prijava patenta ili korisnog modela koja se odnosi na izričito nuklearni predmet, ta država od podnosioca prijave traži saglasnost da Komisija odmah bude obaviještena o sadržaju prijave.

Ako je podnosilac prijave saglasan, ovo obavještenje prosljeđuje se u roku od tri mjeseca od dana podnošenja prijave. Ako podnosilac nije saglasan, država članica u istom roku obavještava Komisiju o postojanju prijave.

Komisija može zahtijevati od države članice da joj saopšti sadržaj prijave o čijem je postojanju obaviještena.

Komisija podnosi takav zahtjev u roku od dva mjeseca od dana obavještenja. U skladu sa svakim produženjem tog roka, produžava se i rok iz podstava 6 ovog stava.

Nakon što država članica primi takav zahtjev Komisije, dužna je da od podnosioca prijave ponovo zatraži saglasnost za obavještavanje o sadržaju prijave. Ako je podnosilac prijave saglasan, obavještenje se prosljeđuje odmah.

Radna vezija

Ako podnosilac nije saglasan, država članica je ipak dužna da proslijedi to obavještenje Komisiji u roku od osamnaest mjeseci od dana podnošenja prijave.

2. Države članice obavještavaju Komisiju u roku od osamnaest mjeseci od dana podnošenja o postojanju svake još neobjavljene prijave patenta ili korisnog modela za koji im se na prvi pogled čini da se odnosi na predmet koji, iako nije izričito nuklearne prirode, ipak jeste direktno povezan s razvojem nuklearne energije u Zajednici i od suštinske važnosti za isti.

Na zahtjev Komisije, sadržaj prijave saopštava joj se u roku od dva mjeseca.

3. Kako bi se omogućilo objavljivanje u što kraćem roku, države članice svode na najmanju moguću mjeru vrijeme potrebno za obradu prijava patenata ili korisnih modela koji se odnose na predmete iz st.1 i 2, u pogledu kojih je Komisija podnijela zahtjev.

4. Komisija navedena obavještenja smatra povjerljivim. Ona se mogu koristiti samo u dokumentacijske svrhe. Međutim, Komisija može iskoristiti pronalaskе o kojima je obaviještena, uz saglasnost podnosioca prijave ili u skladu s čl. 17 do 23.

5. Odredbe ovog člana ne primjenjuju se kada je sporazumom sklopljenim s trećom državom ili međunarodnom organizacijom isključeno obavještavanje.

(c) IZDAVANJE LICENCI PUTEM ARBITRAŽE ILI PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI

Član 17

1. U nedostatku sporazuma, neisključive licence mogu se, u skladu s čl. 18 do 23, izdavati putem arbitraže ili po službenoj dužnosti:

(a) Zajednici ili zajedničkim preduzećima kojima je to pravo dodijeljeno na osnovu člana 48, za patente, privremeno zaštićena patentna prava ili korisne modele koji se odnose na pronalaskе direktno povezane s nuklearnim istraživanjima, ako je izdavanje takvih licenci potrebno za nastavak njihovih istraživanja ili nužno za rad njihovih postrojenja.

Radna vezija

Na zahtjev Komisije, te licence uključuju pravo davanja ovlašćenja trećim licima za iskorišćavanje pronalazaka, u slučajevima kada ona obavljaju radove za Zajednicu ili zajednička preduzeća ili po njihovom nalogu.

- (b) licima ili preduzećima koja su Komisiji podnijela zahtjev za izdavanje licenci, za patente, privremeno zaštićena patentna prava ili korisne modele koji se odnose na pronalaskе direktno povezane s razvojem nuklearne energije u Zajednici i nužne za isti, ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:
- (i) da su prošle najmanje četiri godine od podnošenja prijave patenta, osim u slučaju pronalaska koji se odnosi na izričito nuklearni predmet;
 - (ii) da na teritoriji države članice u kojoj je pronalazak zaštićen u pogledu tog pronalaska nijesu ispunjeni zahtjevi koji proizilaze iz razvoja nuklearne energije, kako taj razvoj shvata Komisija;
 - (iii) da nosilac patenta, nakon što je pozvan da ispuni te zahtjeve, bilo lično ili preko svojih sticalaca licence, nije postupio u skladu s datim pozivom.
 - (iv) da lica ili preduzeća koja podnose zahtjeve za izdavanje licenci mogu uspješno ispuniti te zahtjeve iskorišćavanjem pronalaska.

Kako bi ispunile navedene zahtjeve, Države članice ne smiju preduzimati bilo kakve prinudne mjere predviđene njihovim nacionalnim zakonodavstvom kojima se ograničava zaštita data pronalasku, osim na prethodni zahtjev Komisije.

2. Neisključiva licenca ne može se izdati na način predviđen stavom 1 ako nosilac patenta može da dokaže postojanje opravdanih razloga, a naročito da nije imao dovoljno vremena na raspolaganju.

3. Izdavanje licence u skladu sa stavom 1 daje pravo na potpunu naknadu, čiji iznos usaglašavaju nosilac patenta, privremeno zaštićenog patentnog prava ili korisnog modela i sticalac licence.

4. Odredbe ovog člana ne utiču na odredbe Pariške konvencije o zaštiti industrijske svojine.

Član 18

Ovim putem osniva se Arbitražni odbor u svrhe predviđene ovim odsjekom. Savjet imenuje članove i utvrđuje poslovnik ovog odbora na predlog Suda pravde.

Protiv odluke Arbitražnog odbora stranke mogu u roku od mjesec dana od obavještenja o odluci Sudu pravde podnijeti žalbu koja odlaže izvršenje odluke. Sud pravde ograničava svoje razmatranje na formalnu valjanost odluke i na tumačenje odredaba ovog ugovora od strane Arbitražnog odbora.

Konačne odluke Arbitražnog odbora imaju snagu pravosnažno presuđene stvari među zainteresovanim stranama. Odluke su izvršne u skladu s članom 164.

Član 19

Ako, u slučaju izostanka sporazuma, Komisija namjerava da obezbijedi izdavanje licenci u jednom od slučajeva iz člana 17, ona o svojoj namjeri obavještava nosioca patenta, privremeno zaštićenog patentnog prava, korisnog modela ili prijave patenta, a u tom obavještenju navodi ime podnosioca zahtjeva i obim licence.

Član 20

Nosilac patenta može, u roku od mjesec dana od prijema obavještenja iz člana 19, predložiti Komisiji i, po potrebi, podnosiocu zahtjeva, da sklope posebni sporazum o upućivanju predmeta Arbitražnom odboru.

Ako Komisija ili podnosilac zahtjeva odbiju da sklope sporazum, Komisija ne može zahtijevati od države članice ili njenih nadležnih organa da izdaju licencu ili obezbijede njeno izdavanje.

Radna vezija

Ako Arbitražni odbor, u slučaju da mu se predmet uputi na osnovu posebnog sporazuma, utvrdi da je zahtjev Komisije u skladu s odredbama člana 17, on donosi obrazloženu odluku kojom se podnosiocu zahtjeva izdaje licenca i utvrđuju uslovi licence i naknada za nju, u mjeri u kojoj strane nijesu postigle sporazum o tim pitanjima.

Član 21

Ako nosilac patenta ne predloži upućivanje predmeta Arbitražnom odboru, Komisija može pozvati zainteresovanu državu članicu ili njene nadležne organe da izdaju licencu ili obezbijede njeno izdavanje.

Ako država članica ili njeni nadležni organi, nakon saslušanja nosioca patenta, smatraju da nijesu ispunjeni uslovi iz člana 17, obavještavaju Komisiju o odbijanju izdavanja licence ili obezbjeđenja njenog izdavanja.

Ako odbije da izda licencu ili da obezbijedi njeno izdavanje, ili ako se u roku od četiri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva ne oglasi po pitanju izdavanja licence, Komisija može u roku od dva mjeseca uputiti predmet Sudu pravde.

Nosilac patenta mora biti saslušan u postupku pred Sudom pravde.

Ako se presudom Suda pravde utvrdi da su uslovi iz člana 17 ispunjeni, zainteresovana država članica ili njeni nadležni organi dužni su da preduzmu mjere koje su potrebne za izvršenje te presude.

Član 22

1. Ako se nosilac patenta, privremeno zaštićenog patentnog prava ili korisnog modela i sticalac licence ne dogovore o iznosu naknade, zainteresovane strane mogu sklopiti poseban sporazum o upućivanju predmeta Arbitražnom odboru.

Postupajući na taj način, stranke se odriču prava na pokretanje bilo kojih postupaka osim onih predviđenih članom 18.

Radna vezija

2. Ako sticalac licence odbije sklapanje posebnog sporazuma, licenca koja mu je data smatra se ništavnom.

Ako nosilac patenta odbije sklapanje posebnog sporazuma, naknadu predviđenu ovim članom određuju nadležni državni organi.

Član 23

Nakon isteka perioda od godinu dana, odluke Arbitražnog odbora ili nadležnih državnih organa mogu se preispitati u pogledu uslova licence, ako postoje nove činjenice koje to opravdavaju.

Za takvo preispitivanje nadležan je organ koji je donio odluku.

Odsjek III

ODREDBE O ZAŠTITI PODATAKA

Član 24

Podaci do kojih Zajednica dođe sprovođenjem svog istraživačkog programa, a čije otkrivanje može nanijeti štetu interesima odbrane jedne države članice ili više država članica, podliježu sistemu zaštite podataka u skladu sa sljedećim odredbama:

1. Na predlog Komisije, Savjet donosi propise o zaštiti podataka kojima se, uzimajući u obzir odredbe ovog člana, utvrđuju različiti stepeni tajnosti koji će se primjenjivati i mjere za zaštitu podataka koje odgovaraju svakom stepenu.
2. Ako Komisija smatra da otkrivanje određenih podataka može nanijeti štetu interesima odbrane jedne države članice ili više država članica, ona na te podatke privremeno primjenjuje onaj stepen tajnosti koji se u tom slučaju zahtijeva propisima o zaštiti podataka.

Komisija odmah dostavlja navedene podatke državama članicama koje privremeno obezbjeđuju njihovu zaštitu na isti način.

Države članice obavještavaju Komisiju u roku od tri mjeseca o tome da li žele da zadrže privremeno primijenjeni stepen tajnosti, da ga zamijene drugim stepenom ili da deklasifikuju podatke.

Nakon isteka navedenog roka primjenjuje se najviši zahtijevani stepen tajnosti. Komisija o tome obavještava države članice.

Na zahtjev Komisije ili države članice Savjet može, odlučujući jednoglasno, u svakom trenutku primijeniti drugi stepen tajnosti ili deklasifikovati podatke. Savjet pribavlja mišljenje Komisije prije preduzimanja bilo kakvih mjera na zahtjev države članice.

3. Odredbe čl. 12 i 13 ne primjenjuju se na podatke za koje važi određeni stepen tajnosti.

Radna vezija

Međutim, pod uslovom da se poštuju odgovarajuće mjere za zaštitu podataka,

- (a) podatke iz čl. 12 i 13 Komisija može dostaviti:
 - (i) zajedničkom preduzeću;
 - (ii) licu ili preduzeću koje nije zajedničko preduzeće, putem države članice na čijoj teritoriji to lice ili preduzeće obavlja djelatnost;
- (b) podatke iz člana 13 država članica može dostaviti licu ili preduzeću koje nije zajedničko preduzeće, koje obavlja djelatnost na teritoriji te države, pod uslovom da je Komisija obaviještena o istom.

Svaka država članica uz to ima pravo da zatraži od Komisije izdavanje licence na osnovu člana 12 kako bi se zadovoljile potrebe te države, ili lica ili preduzeća koja obavljaju djelatnost na njenoj teritoriji.

Član 25

1. Država članica koja obavještava o postojanju ili dostavlja sadržaj prijave patenta ili korisnog modela koji se odnose na predmet iz člana 16 st. 1 ili 2, po potrebi, skreće pažnju na potrebu da se iz razloga odbrane primjenjuje stepen tajnosti koji je ona odredila, istovremeno navodeći vjerovatno trajanje njegove primjene.

Komisija prosljeđuje ostalim državama članicama sva obavještenja koja je primila u skladu s prethodnim podstavom. Komisija i države članice preduzimaju one mjere koje, na osnovu propisa o zaštiti podataka, odgovaraju stepenu tajnosti koji zahtijeva država porijekla.

2. Komisija može proslijediti data obavještenja i zajedničkim preduzećima ili, putem države članice, licu ili preduzeću koje nije zajedničko preduzeće, a koje obavlja djelatnost na teritoriji te države.

Radna vezija

Pronalasci koji su predmet prijava iz stava 1 mogu se iskorišćavati samo uz saglasnost podnosioca prijave ili u skladu s čl. 17 do 23.

Obavještenja i, po potrebi, iskorišćavanje koje je predviđeno ovim stavom podliježu mjerama koje, na osnovu propisa o zaštiti podataka, odgovaraju stepenu tajnosti koji zahtijeva država porijekla.

Za obavještenja se u svim slučajevima zahtijeva saglasnost države porijekla. Saglasnost za obavještavanje i iskorišćavanje može se uskratiti samo iz razloga odbrane.

3. Na zahtjev Komisije ili države članice Savjet može, odlučujući jednoglasno, u svakom trenutku primijeniti drugi stepen tajnosti ili deklasifikovati podatke. Savjet pribavlja mišljenje Komisije prije preduzimanja bilo kakvih mjera na zahtjev države članice.

Član 26

1. Ako su podaci koji su predmet patenata, prijava patenata, privremeno zaštićenih patentnih prava, korisnih modela ili prijava korisnih modela klasifikovani u skladu s čl. 24 i 25, države koje su podnijele zahtjev za navedenu klasifikaciju podataka ne mogu uskratiti odobrenje da se odgovarajuće prijave podnesu u drugim državama članicama.

Svaka država članica preduzima mjere potrebne za održavanje zaštite tajnosti navedenih prava i prijave u skladu s postupkom utvrđenim njenim zakonima i propisima.

2. Prijave koje se odnose na podatke klasifikovane u skladu s članom 24 ne mogu se podnositi izvan država članica bez njihove jednoglasne saglasnosti. Ako države članice ne iznesu svoje stavove, smatra se da su dale svoju saglasnost nakon isteka šest mjeseci od dana kada je Komisija prosljedila te podatke državama članicama.

Član 27

Na naknadu štete koju je podnosilac prijave pretrpio usljed klasifikacije podataka iz razloga odbrane primjenjuju se odredbe nacionalnih zakona država članica, a štetu je dužna da nadoknadi država koja je zatražila navedenu klasifikaciju ili koja je ostvarila viši stepen tajnosti, odnosno produženje trajanja klasifikacije podataka ili uzrokovala zabranu podnošenja prijave izvan Zajednice.

Ako je više država članica ostvarilo viši stepen tajnosti, odnosno produženje trajanja klasifikacije podataka ili uzrokovalo zabranu podnošenja prijave izvan Zajednice, one solidarno odgovaraju za štetu koja proizlazi iz njihovog djelovanja.

Zajednica ne može zahtijevati nikakvu naknadu štete na osnovu ovog člana.

Odsjek IV

POSEBNE ODREDBE

Član 28

Ako se, kao posljedica njihovog saopštavanja Komisiji, neobjavljene prijave patenata ili korisnih modela, ili patenti ili korisni modeli koji su klasifikovani iz razloga odbrane, nepropisno upotrijebe ili za njih sazna neovlašćeno lice, Zajednica je dužna da nadoknadi štetu koju je ta strana pretrpjela.

Ne dovodeći u pitanje svoja prava prema licu odgovornom za štetu, Zajednica stiče sva prava koja odnosne strane imaju prema trećim licima, do iznosa u kojem je ona nadoknadila takvu štetu. To ne utiče na pravo Zajednice da preduzima radnje protiv lica odgovornih za štetu u skladu s opštim odredbama koje su na snazi.

Član 29

Ako se sporazumom ili ugovorom za razmjenu naučnih ili industrijskih podataka iz nuklearne oblasti između države članice, lica ili preduzeća, s jedne strane, i treće države, međunarodne organizacije ili državljanina treće države, s druge strane, od bilo koje strane zahtijeva potpis države koja djeluje u svom suverenom svojstvu, takav sporazum ili ugovor sklapa Komisija.

Međutim, Komisija može ovlastiti državu članicu, lice ili preduzeće da sklopi takve sporazume pod uslovima koje ona smatra primjerenim, u skladu s odredbama čl. 103 i 104.

Poglavlje III

ZAŠTITA ZDRAVLJA

Član 30

U Zajednici se utvrđuju osnovni standardi za zaštitu zdravlja radnika i stanovništva od opasnosti od jonizujućih zračenja.

Izraz „osnovni standardi“ označava:

- (a) najviše dozvoljene doze koje jamče odgovarajuću bezbjednost;
- (b) najviše dozvoljene stepene izloženosti i zagađenja;
- (c) temeljna načela kojima se uređuje zdravstveni nadzor nad radnicima.

Član 31

Komisija izrađuje osnovne standarde nakon što dobije mišljenje grupe lica koja, iz reda naučnih stručnjaka u državama članicama, a naročito stručnjaka za javno zdravlje, imenuje Naučno-tehnički komitet. O pomenutim osnovnim standardima Komisija pribavlja mišljenje Ekonomsko-socijalnog komiteta.

Savjet utvrđuje osnovne standarde nakon savjetovanja sa Skupštinom i na predlog Komisije koja mu prosljeđuje mišljenja dobijena od navedenih komiteta; Savjet odlučuje kvalifikovanom većinom.

Član 32

Na zahtjev Komisije ili države članice, osnovni standardi mogu se izmijeniti ili dopuniti u skladu s postupkom iz člana 31.

Komisija ispituje svaki zahtjev koji podnese država članica.

Član 33

Svaka država članica utvrđuje odgovarajuće odredbe u zakonima i drugim propisima kako bi obezbijedila poštovanje uspostavljenih osnovnih standarda i preuzima neophodne mjere u pogledu podučavanja, obrazovanja i stručnog usavršavanja.

Komisija daje odgovarajuće preporuke za usklađivanje odredaba koje se primjenjuju u ovoj oblasti u državama članicama.

U tu svrhu, države članice dostavljaju Komisiji odredbe koje se primjenjuju na dan stupanja na snagu ovog ugovora i sve kasnije nacрте iste vrste odredaba.

Sve eventualne preporuke Komisije u odnosu na te nacрте odredaba izrađuju se u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja nacрта odredaba.

Član 34

Svaka država članica na čijoj teritoriji treba da se sprovedu posebno opasni eksperimenti dužna je da preduzme dodatne zdravstvene i bezbjednosne mjere, o kojima prethodno treba da pribavi mišljenje Komisije.

Ako rezultati takvih eksperimenata mogu uticati na teritorije drugih država članica, potreban je pristanak Komisije.

Član 35

Svaka država članica dužna je da postavi uređaje potrebne za vršenje stalnog praćenja stepena radioaktivnosti u vazduhu, vodi i zemljištu, kao i za obezbjeđivanje poštovanja osnovnih standarda.

Komisija ima pravo pristupa takvim uređajima; ona može provjeriti njihovo funkcionisanje i djelotvornost.

Član 36

Nadležni organi periodično dostavljaju Komisiji podatke o mjerama praćenja iz člana 35, kako bi bila obaviještena o stepenu radioaktivnosti kojem je izložena javnost.

Član 37

Svaka država članica dostavlja Komisiji opšte podatke koji se odnose na svaki plan odlaganja radioaktivnog otpada u bilo kojem obliku, na osnovu kojeg je moguće utvrditi može li sprovođenje takvog plana uzrokovati radioaktivno zagađenje vode, zemljišta ili vazduha druge države članice.

Komisija dostavlja svoje mišljenje u roku od šest mjeseci nakon savjetovanja s grupom stručnjaka iz člana 31.

Član 38

Komisija daje preporuke državama članicama u pogledu stepena radioaktivnosti u vazduhu, vodi i zemljištu.

U hitnim slučajevima, Komisija donosi direktivu kojom zahtijeva od date države članice da, u roku koji utvrdi Komisija, preduzme sve potrebne mjere za sprečavanje povrede osnovnih standarda i obezbjeđivanje poštovanja propisa.

Ako data država ne postupi u skladu s direktivom Komisije u utvrđenom roku, Komisija ili bilo koja zainteresovana država članica mogu, izuzetno od čl. 141 i 142, uputiti predmet Sudu pravde.

Član 39

Odmah nakon osnivanja Zajedničkog centra za nuklearna istraživanja, Komisija u okviru njega uspostavlja odjeljenje za dokumentaciju i proučavanje pitanja zaštite zdravlja.

Poseban zadatak tog odjeljenja je prikupljanje dokumentacije i podataka iz čl. 33, 36 i 37 i pomaganje Komisiji prilikom obavljanja zadataka koji su joj dodijeljeni ovim poglavljem.

Poglavlje IV

ULAGANJE

Član 40

Radi podsticanja aktivnosti lica i preduzeća, kao i olakšavanja koordinisanog razvoja njihovih ulaganja u nuklearnoj oblasti, Komisija periodično objavljuje ilustrativne programe u kojima se naročito iznose ciljevi proizvodnje nuklearne energije i sve vrste ulaganja potrebnih za njihovo ostvarenje.

Prije objavljivanja tih programa, Komisija o njima pribavlja mišljenje Ekonomsko-socijalnog komiteta.

Član 41

Lica i preduzeća uključena u industrijske aktivnosti iz Aneksa II ovog ugovora dostavljaju Komisiji investicione projekte koji se odnose na nova postrojenja, kao i na njihove zamjene ili prepravke, a koji ispunjavaju kriterijume u pogledu vrste i veličine utvrđene od strane Savjeta na predlog Komisije.

Savjet može promijeniti navedenu listu industrijskih aktivnosti, odlučujući kvalifikovanom većinom na predlog Komisije, koja prethodno pribavlja mišljenje Ekonomsko-socijalnog komiteta.

Član 42

Projekti iz člana 41 dostavljaju se Komisiji i, u svrhe obavještanja, zainteresovanoj državi članici najkasnije tri mjeseca prije sklapanja prvih ugovora s dobavljačima, ili tri mjeseca prije početka radova u slučaju da radove treba da obavi subjekat svojim sopstvenim sredstvima.

Savjet može, odlučujući na predlog Komisije, izmijeniti taj rok.

Član 43

Komisija raspravlja s licima ili kompanijama o svim aspektima investicionih projekata koji se odnose na ciljeve ovog ugovora.

Komisija saopštava svoje stavove zainteresovanoj državi članici.

Član 44

Radna vezija

Uz saglasnost zainteresovanih država članica, lica ili preduzeća, Komisija može objaviti svaki investicioni projekat koji joj je dostavljen.

Poglavlje V

ZAJEDNIČKA PREDUZEĆA

Član 45

Preduzeća koja su od suštinske važnosti za razvoj nuklearne industrije u Zajednici mogu se osnovati kao zajednička preduzeća u smislu ovog ugovora u skladu s odredbama sljedećih članova.

Član 46

1. Svaki projekat za osnivanje zajedničkog preduzeća, bilo da potiče od Komisije, države članice ili neke druge strane, podliježe ispitivanju od strane Komisije.

U tu svrhu, Komisija pribavlja mišljenja država članica i svakog javnog ili privatnog tijela koje je, po njenom mišljenju, može korisno savjetovati.

2. Komisija prosljeđuje Savjetu svaki projekat za osnivanje zajedničkog preduzeća, zajedno sa svojim obrazloženim mišljenjem.

Ako Komisija da pozitivno mišljenje o potrebi za predloženim zajedničkim preduzećem, podnosi Savjetu predloge koji se odnose na:

- (a) lokaciju;
- (b) statut;
- (c) opseg i vremenski raspored finansiranja;
- (d) moguće učešće Zajednice u finansiranju zajedničkog preduzeća;

Radna vezija

- (e) moguće učešće treće države, međunarodne organizacije ili državljanina treće države u finansiranju ili upravljanju zajedničkim preduzećem;
- (f) davanje nekih ili svih povlastica navedenih u Aneksu III ovog ugovora.

Komisija prilaže detaljan izvještaj o cijelom projektu.

Član 47

U slučaju da Komisija uputi predmet Savjetu, on može zahtijevati od nje da dostavi dodatne podatke ili sprovede dodatna ispitivanja koje Savjet smatra potrebnim.

Ako Savjet, odlučujući kvalifikovanom većinom, smatra da program koji je Komisija prosljedila s negativnim mišljenjem uprkos tome treba sprovesti, Komisija je dužna da podnese Savjetu predloge i detaljan izvještaj iz člana 46.

Ako je mišljenje Komisije pozitivno ili u slučaju iz prethodnog stava, Savjet odlučuje kvalifikovanom većinom o svakom predlogu Komisije.

Savjet, međutim, odlučuje jednoglasno u pogledu:

- (a) učešća Zajednice u finansiranju zajedničkog preduzeća;
- (b) učešća treće države, međunarodne organizacije ili državljanina treće države u finansiranju ili upravljanju zajedničkim preduzećem.

Član 48

Savjet može, odlučujući jednoglasno na predlog Komisije, primijeniti na svako zajedničko preduzeće neke ili sve povlastice navedene u Aneksu III ovog ugovora; svaka država članica sa svoje strane obezbjeđuje davanje tih povlastica.

Radna vezija

Savjet može, u skladu s istim postupkom, odrediti uslove kojima se uređuje davanje navedenih povlastica.

Član 49

Zajednička preduzeća osnivaju se odlukom Savjeta. Svako zajedničko preduzeće ima svojstvo pravnog lica.

U svakoj državi članici, zajedničko preduzeće ima najširu pravnu sposobnost koju pravnim licima priznaje nacionalno pravo te države; preduzeće može naročito sticati ili raspolagati pokretnom i nepokretnom imovinom, i može biti stranka u postupku.

Svako zajedničko preduzeće uređeno je pravilima koja se primjenjuju na industrijska ili trgovačka preduzeća, osim ako je ovim ugovorom ili njegovim statutom drukčije određeno; njegovim statutom može se odrediti supsidijarna primjena domaćeg prava država članica.

Osim u slučajevima kada je ovim ugovorom nadležnost dodijeljena Sudu pravde, sporovi u koje su uključena zajednička preduzeća rješavaju se pred odgovarajućim domaćim sudovima.

Član 50

Statuti zajedničkih preduzeća mijenjaju se i dopunjavaju, po potrebi, u skladu s posebnim odredbama koje su njima predviđene u tu svrhu.

Međutim, takve izmjene ne mogu stupiti na snagu prije nego što ih odobri Savjet, na predlog Komisije, u skladu s postupkom utvrđenim članom 47.

Član 51

Komisija je odgovorna za sprovođenje svih odluka Savjeta koje se odnose na osnivanje zajedničkih preduzeća, sve dok se ne uspostave tijela odgovorna za rad takvih preduzeća.

Poglavlje VI

SNABDIJEVANJE

Član 52

1. Snabdijevanje rudama, sirovinama i posebnim fisionim materijalima obezbjeđuje se u skladu s odredbama ovog poglavlja putem zajedničke politike snabdijevanja na načelu jednakog pristupa izvorima snabdijevanja.

2. U tu svrhu i u skladu s uslovima utvrđenim u ovom poglavlju:

- (a) zabranjuje se svako postupanje koje za cilj ima obezbjeđivanje povlašćenog položaja za određene korisnike;
- (b) osniva se Agencija; ona ima pravo opcije nad rudama, sirovinama i posebnim fisionim materijalima proizvedenim na teritorijama država članica i isključivo pravo sklapanja ugovora koji se odnose na snabdijevanje rudama, sirovinama i posebnim fisionim materijalima koji potiču iz Zajednice ili izvan nje.

Agencija ne smije ni na koji način diskriminisati korisnike na osnovu njihove namjeravane upotrebe tražene isporuke, osim ako je takva upotreba nedozvoljena ili se utvrdi da je u suprotnosti s uslovima koje su za predmetnu pošiljku odredili dobavljači izvan Zajednice.

Odsjek I

AGENCIJA

Član 53

Agencija je pod nadzorom Komisije, koja joj izdaje direktive, ima pravo veta na njene odluke i imenuje njenog generalnog direktora i zamjenika generalnog direktora.

Svaku radnju, implicitnu ili eksplicitnu, koju preduzme Agencija prilikom ostvarivanja svog prava opcije ili isključivog prava na sklapanje ugovora o snabdijevanju, zainteresovane strane mogu iznijeti pred Komisiju koja o tome odlučuje u roku od mjesec dana.

Član 54

Agencija ima svojstvo pravnog lica i finansijsku samostalnost.

Savjet utvrđuje statut Agencije, odlučujući kvalifikovanom većinom na predlog Komisije.

Statut se može izmijeniti i dopuniti u skladu s istim postupkom.

Statutom se određuje kapital Agencije i uslovi pod kojima se on upisuje. Većina kapitala u svakom slučaju pripada Zajednici i državama članicama. Ulozi u kapitalu utvrđuju se zajedničkom saglasnošću država članica.

Pravila za komercijalno upravljanje aktivnostima Agencije propisuju se statutom. Statutom se može predvidjeti naplata naknada za transakcije radi pokrivanja operativnih troškova Agencije.

Član 55

Države članice dostavljaju ili omogućavaju dostavljanje svih potrebnih podataka Agenciji, koji su joj neophodni radi ostvarivanja njenog prava opcije i njenog isključivog prava na sklapanje ugovora o snabdijevanju.

Član 56

Države članice dužne su da na svojim teritorijama obezbijede Agenciji slobodno obavljanje njene djelatnosti.

One mogu osnovati jedno tijelo ili više njih koja su, u odnosima s Agencijom, ovlašćena da zastupaju proizvođače i korisnike na neevropskim teritorijama koje su pod njihovom nadležnošću.

Odsjek II

RUDE, SIROVINE I POSEBNI FISIONI MATERIJALI KOJI POTIČU IZ ZAJEDNICE

Član 57

1. Pravo opcije Agencije obuhvata:
 - (a) sticanje prava na korišćenje i potrošnju materijala koji su na osnovu odredaba poglavlja VIII u vlasništvu Zajednice;
 - (b) sticanje prava vlasništva u svim ostalim slučajevima.
2. Agencija ostvaruje svoje pravo opcije putem sklapanja ugovora s proizvođačima ruda, sirovina i posebnih fisionih materijala.

Radna vezija

U skladu s čl. 58, 62 i 63, svaki proizvođač dužan je da ponudi Agenciji rude, sirovine i posebne fisione materijale koje proizvodi na teritoriji država članica prije njihove upotrebe, prenosa ili skladištenja.

Član 58

Ako proizvođač sprovodi nekoliko faza proizvodnje od vađenja rude do proizvodnje metala uključujući i nju, on može ponuditi Agenciji proizvod u bilo kojoj fazi proizvodnje, prema svom izboru.

Isto se primjenjuje na dva ili više povezanih preduzeća, ako je o datoj povezanosti Komisija uredno obaviještena i ako se o istoj razmatralo s Komisijom u skladu s procedurama koje propisuju čl. 43 i 44.

Član 59

Ako Agencija ne ostvari svoje pravo opcije u odnosu na ukupnu proizvodnju ili na neki njen dio, proizvođač:

- (a) može, korišćenjem vlastitih sredstava ili po osnovu ugovora, preraditi ili omogućiti preradu ruda, sirovina ili posebnih fisionih materijala, pod uslovom da ponudi Agenciji proizvod takve prerade;
- (b) je ovlašćen odlukom Komisije da proda svoju raspoloživu proizvodnju izvan Zajednice, pod uslovom da ponuđeni uslovi ne budu povoljniji od onih koji su prethodno bili ponuđeni Agenciji. Međutim, posebni fisioni materijali mogu se izvoziti samo preko Agencije i u skladu s odredbama člana 62.

Komisija ne može izdati takvo ovlašćenje ako primaoci isporuka ne daju sve garancije za očuvanje opštih interesa Zajednice ili ako su uslovi navedenih ugovora u suprotnosti s ciljevima ovog ugovora.

Član 60

Potencijalni korisnici periodično obavještavaju Agenciju o potrebama za snabdijevanjem, navodeći količine, fizička i hemijska svojstva, mjesto porijekla, predviđenu namjenu, datume isporuke i uslove cijena, koji čine uslove ugovora o snabdijevanju koji žele da sklope.

Slično tome, proizvođači obavještavaju Agenciju o ponudama koje mogu dati, navodeći sve pojedinosti, a naročito trajanje ugovora, koje su potrebne za izradu njihovih proizvodnih programa. Trajanje takvih ugovora ne smije biti preko deset godina, osim uz saglasnost Komisije.

Agencija obavještava sve potencijalne korisnike o ponudama i opsegu zahtjeva koje je primila i poziva ih da dostave svoje narudžbe u utvrđenom roku.

Kada Agencija primi sve takve narudžbe, objavljuje uslove pod kojima ih može ispuniti.

Ako Agencija ne može da ispuni u cijelosti sve primljene narudžbe, ona materijale raspodjeljuje srazmjerno među narudžbama koje se odnose na svaku ponudu, u skladu s odredbama čl. 68 i 69.

Pravilima Agencije utvrđuje se način uravnoteženja ponude i potražnje, za šta je potrebno odobrenje Komisije.

Član 61

Agencija je dužna da ispuni sve narudžbe, osim u slučaju spriječenosti zbog pravnih ili materijalnih smetnji.

Prilikom sklapanja ugovora Agencija može, poštujući odredbe člana 52, zahtijevati od korisnika da izvrše odgovarajuća plaćanja unaprijed bilo kao garanciju, ili kako bi olakšali ispunjenje dugoročnih obaveza Agencije prema proizvođačima, ako su one nužne za izvršenje narudžbe.

Član 62

1. Agencija ostvaruje svoje pravo opcije nad posebnim fisionim materijalima koji su proizvedeni na teritorijama država članica kako bi:

- (a) zadovoljila potražnju korisnika u okviru Zajednice u skladu s članom 60; ili
- (b) sama uskladištila takve materijale; ili
- (c) izvozila takve materijale uz odobrenje Komisije koja je dužna da se pridržava odredaba člana 59b tačka 2.

2. Međutim, iako i dalje podliježu odredbama poglavlja VII, takvi materijali i bilo koji organski otpadi ostaju u vlasništvu proizvođača, tako da ih on može:

- (a) skladištiti uz ovlaštenje Agencije; ili
- (b) koristiti u granicama vlastitih potreba; ili
- (c) staviti na raspolaganje preduzećima u Zajednici u granicama njihovih potreba, ako su, u cilju ostvarenja programa blagovremeno dostavljenog Komisiji, data preduzeća s proizvođačem u direktnoj vezi koja nema ni za cilj niti za posljedicu ograničavanje proizvodnje, tehničkog razvoja ili ulaganja, ili nepropisno stvaranje nejednakosti među korisnicima u Zajednici.

3. Odredbe člana 89 stav 1 tačka a primjenjuju se na posebne fisione materijale koji se proizvode na teritorijama država članica i u odnosu na koje Agencija nije ostvarila svoje pravo opcije.

Član 63

Rude, sirovine i posebni fisioni materijali koje su proizvela zajednička preduzeća dodjeljuju se korisnicima u skladu s pravilima utvrđenim statutima ili sporazumima tih preduzeća.

Odsjek III

RUDE, SIROVINE I POSEBNI FISIONI MATERIJALI KOJI POTIČU VAN OKVIRA
ZAJEDNICE

Član 64

Agencija, po potrebi djelujući u okviru sporazuma sklopljenih između Zajednice i treće države ili međunarodne organizacije, u skladu s izuzecima predviđenim ovim ugovorom, ima isključivo pravo sklapanja sporazuma ili ugovora čiji je glavni cilj snabdijevanje rudama, sirovinama ili posebnim fisionim materijalima koji potiču izvan Zajednice.

Član 65

Član 60 primjenjuje se na zahtjeve korisnika i ugovore između korisnika i Agencije koji se odnose na snabdijevanje rudama, sirovinama ili posebnim fisionim materijalima koji potiču izvan Zajednice.

Međutim, Agencija može odlučiti o geografskom porijeklu snabdjevenih materijala pod uslovom da su pri tome korisniku osigurani uslovi koji su barem jednako povoljni kao i oni navedeni u narudžbi.

Član 66

Ako na zahtjev zainteresovanih korisnika Komisija utvrdi da Agencija ne može u razumnom roku isporučiti sve naručene materijale ili dio njih, ili da ona to može učiniti samo uz izuzetno visoke cijene, korisnici imaju pravo da neposredno sklapaju ugovore koji se odnose na materijale koji potiču izvan Zajednice, pod uslovom da takvi ugovori u bitnim stavkama ispunjavaju zahtjeve navedene u njihovim narudžbama.

Radna vezija

To pravo priznaje se na period od godinu dana, a može se produžiti ako se nastavi stanje koje je opravdalo njegovo priznavanje.

Korisnici koji iskoriste pravo predviđeno ovim članom dužni su da obavijeste Komisiju o ugovorima koje namjeravaju da sklope direktno. Komisija može u roku od mjesec dana uložiti prigovor na sklapanje takvih ugovora ako su oni u suprotnosti s ciljevima ovog ugovora.

Odsjek IV

CIJENE

Član 67

Osim u slučaju izuzetaka predviđenih ovim ugovorom, cijene se utvrđuju kao rezultat uravnoteženja ponude i potražnje u skladu s članom 60; nacionalni propisi država članica ne smiju biti u suprotnosti s tim odredbama.

Član 68

Zabranjuju se načini određivanja cijena kojima je cilj obezbjeđenje povlašćenog položaja određenih korisnika, uz kršenje načela jednakog pristupa utvrđenog odredbama ovog poglavlja.

Ako Agencija utvrdi da se primjenjuje takva praksa, o tome obavještava Komisiju.

Ako smatra da je navedeni nalaz utemeljen, Komisija može odrediti cijene spornih ponuda na nivou koji je primjeren načelu jednakog pristupa.

Član 69

Savjet može odrediti cijene odlučujući jednoglasno na predlog Komisije.

Radna vezija

Ako Agencija na osnovu člana 60 utvrdi uslove pod kojima se mogu ispuniti narudžbe, ona može predložiti ujednačavanje cijena korisnicima koji su dali narudžbe.

Odsjek V

ODREDBE O POLITICI SNABDIJEVANJA

Član 70

Komisija može, u granicama utvrđenim budžetom Zajednice i pod uslovima koje sama određuje, pružiti finansijsku pomoć programima geoloških istraživanja na teritorijama država članica.

Komisija može dati preporuke državama članicama u cilju razvoja istraživanja i iskorišćavanja rudnih ležišta.

Države članice jednom godišnje podnose Komisiji izvještaj o razvoju istraživanja rudnih ležišta i proizvodnje, o vjerovatnim zalihama i o ulaganjima u rudarstvo koja su realizovana ili čija se realizacija planira na njihovim teritorijama. Izvještaji se dostavljaju Savjetu, zajedno s mišljenjem Komisije, u kojem se posebno navodi koje su mjere države članice preduzele na osnovu preporuka koje su im date u skladu s prethodnim stavom.

Ako Savjet, nakon što mu je Komisija uputila predmet, kvalifikovanom većinom utvrdi da su aktivnosti istraživanja rudnih ležišta i širenje rudarskih aktivnosti i dalje izrazito nedovoljne, iako proizvodne mogućnosti na dugoročnoj osnovi izgledaju ekonomski opravdane, smatra se da se zainteresovana država članica, sve dok ne ispravi takvo stanje, za sebe i za svoje državljane odrekla prava na jednak pristup ostalim izvorima snabdijevanja u okviru Zajednice.

Član 71

Komisija daje državama članicama sve odgovarajuće preporuke u vezi s poreskim ili rudarskim propisima.

Član 72

Agencija može, iz materijala dostupnih u okviru ili van okvira Zajednice, napraviti potrebne komercijalne zalihe kako bi olakšala snabdijevanje ili redovne isporuke Zajednici.

Komisija može, po potrebi, odlučiti da napravi zalihe za hitne situacije. Način finansiranja tih zaliha odobrava Savjet, odlučujući kvalifikovanom većinom na predlog Komisije.

Odsjek VI

POSEBNE ODREDBE

Član 73

Ako sporazum ili ugovor između države članice, lica ili preduzeća, s jedne strane, i treće države, međunarodne organizacije ili državljanina treće države, s druge strane, predviđa, između ostalog, isporuku proizvoda koji su u nadležnosti Agencije, za sklapanje ili produženje tog sporazuma ili ugovora, kada se radi o isporuci proizvoda, potrebna je prethodna saglasnost Komisije.

Član 74

Komisija može izuzeti od primjene odredaba ovog poglavlja prenos, uvoz ili izvoz malih količina ruda, sirovina ili posebnih fisionih materijala, kakve se obično koriste u istraživanju.

Agencija mora biti obaviještena o svakom prenosu, izvozu ili uvozu koji je izvršen na osnovu ove odredbe.

Član 75

Odredbe ovog poglavlja ne primjenjuju se na obaveze koje se odnose na obradu, konverziju ili oblikovanje ruda, sirovina ili posebnih fisionih materijala i koje su preuzete od strane:

- (a) više lica ili preduzeća, ako materijali nakon obrade, prerade ili oblikovanja treba da se vrate licu ili preduzeću od kojih potiču; ili
- (b) lica ili preduzeća i međunarodne organizacije ili državljanina treće države, ako se materijali obrađuju, prerađuju ili oblikuju izvan Zajednice i zatim vraćaju licu ili preduzeću od kojih potiču; ili
- (c) lica ili preduzeća i međunarodne organizacije ili državljanina treće države, ako se materijali obrađuju, prerađuju ili oblikuju unutar Zajednice i zatim vraćaju organizaciji ili državljaninu od kojih potiču ili nekom drugom primaocu kojeg je odredila ta organizacija ili državljanin, a koji se isto nalazi izvan Zajednice.

Međutim, zainteresovana lica i preduzeća dužna su da obavijeste Agenciju o postojanju takvih obaveza i, odmah nakon potpisivanja ugovora, o količinama materijala uključenih u promet. Komisija može spriječiti preuzimanje obaveza iz podstava b ako smatra da se konverzija ili oblikovanje ne mogu izvesti efikasno i bezbjedno i bez gubitka materijala na štetu Zajednice.

Materijali na koje se odnose takve obaveze na teritorijama država članica podliježu mjerama nadzora utvrđenim u poglavlju VII. Međutim, odredbe poglavlja VIII ne primjenjuju se na posebne fisione materijale koji su predmet obaveza iz podstava c.

Član 76

Na inicijativu države članice ili Komisije, a naročito ako usljed nepredviđenih okolnosti dođe do opšte nestašice, Savjet može, odlučujući jednoglasno na predlog Komisije, i nakon savjetovanja sa Skupštinom, izmijeniti i dopuniti odredbe ovog poglavlja. Komisija ispituje svaki zahtjev koji podnese država članica.

Radna vezija

Nakon isteka sedam godina od stupanja na snagu ovog ugovora Savjet može potvrditi ove odredbe u cjelosti. Ako ih ne potvrdi, nove odredbe koje se odnose na predmet ovog poglavlja usvajaju se u skladu s postupkom predviđenim u prethodnom stavu.

Poglavlje VII

NADZOR BEZBJEDNOSTI

Član 77

U skladu s odredbama ovog poglavlja Komisija se mora uvjeriti da se na teritorijama država članica:

- (a) rude, sirovine i posebni fisioni materijali ne koriste u druge svrhe osim u one koje su korisnici odredili;
- (b) poštuju odredbe vezane za snabdijevanje i sve posebne obaveze koje se tiču nadzora, a koje je Zajednica preuzela na osnovu sporazuma sklopljenog s trećom državom ili međunarodnom organizacijom.

Član 78

Svako lice koje uspostavlja ili upravlja postrojenjem za proizvodnju, odvajanje ili drugo korišćenje sirovina ili posebnih fisionih materijala ili za preradu ozračenog nuklearnog goriva mora dati izjavu Komisiji o osnovnim tehničkim svojstvima postrojenja, u mjeri u kojoj je znanje o tim svojstvima potrebno za postizanje ciljeva iz člana 77.

Komisija mora odobriti korišćenje postupaka za hemijsku preradu ozračenih materijala, u mjeri potrebnj za postizanje ciljeva iz člana 77.

Član 79

Komisija zahtijeva vođenje i prikazivanje operativne evidencije koja omogućava vođenje knjigovodstva za korišćene ili proizvedene rude, sirovine i posebne fisione materijale. Isti zahtjevi važe i za prevoz sirovina i posebnih fisionih materijala.

Oni koji podliježu takvim obavezama obavještavaju organe zainteresovane države članice o svim saopštenjima upućenim Komisiji u skladu s članom 78 i stavom 1 ovog člana.

Priroda i obim obaveza iz stava 1 ovog člana definisani su regulativom Komisije koju odobrava Savjet.

Član 80

Komisija može zatražiti da se bilo koji višak posebnih fisionih materijala koji je recikliran ili dobijen kao nusproizvod, i koji se stvarno ne koristi ili nije spreman za korišćenje, deponuje kod Agencije ili u drugim skladištima koje Komisija nadzire ili može nadzirati.

Posebni fisioni materijali koji su deponovani na taj način moraju se odmah vratiti zainteresovanim licima na njihov zahtjev.

Član 81

Komisija može uputiti inspektore na teritorije država članica. Prije nego što uputi inspektora na njegovu prvu misiju na teritoriji države članice, Komisija se savjetuje sa zainteresovanom državom članicom, a to savjetovanje važi za sve buduće misije tog inspektora.

Radna vezija

U mjeri potrebnoj za vršenje nadzora nad rudama, sirovinama i posebnim fisionim materijalima i za obezbjeđivanje poštovanja člana 77, uz prikazivanje isprave kojom se dokazuje njihovo ovlašćenje, inspektori svo vrijeme imaju pristup svim mjestima i podacima, kao i svim licima koja se na osnovu svog zanimanja bave materijalima, opremom i postrojenjima koji podliježu nadzoru predviđenom u ovom poglavlju. Na zahtjev zainteresovane države, inspektore koje je imenovala Komisija prate predstavnici nadležnih organa te države; međutim, inspektori se pritom ne smiju usporavati ili na drugi način ometati u vršenju svojih dužnosti.

U slučaju protivljenja vršenju inspekcije, Komisija podnosi predlog predsjedniku Suda pravde za izdavanje naloga, kako bi se obezbijedilo prinudno izvršenje inspekcije. Predsjednik Suda pravde donosi odluku u roku od tri dana.

Ako postoji opasnost od odlaganja, Komisija može sama izdati pisani nalog, u obliku odluke, kako bi se nastavilo s inspekcijom. Taj nalog mora se bez odlaganja podnijeti predsjedniku Suda pravde radi naknadnog odobrenja.

Nakon izdavanja naloga ili odluke, nadležni organi zainteresovane države obezbjeđuju inspektorima pristup mjestima navedenim u nalogu ili odluci.

Član 82

Inspektore zapošljava Komisija.

Inspektori su odgovorni za pribavljanje i provjeru evidencije iz člana 79. Oni obavještavaju Komisiju o svim povredama.

Komisija može donijeti direktivu kojom poziva odnosnu državu članicu da, u roku koji odredi Komisija, preduzme sve mjere potrebne za prestanak takvih povreda; ona o tome obavještava Savjet.

Ako država članica ne postupi u skladu s direktivom Komisije u predviđenom roku, Komisija ili svaka zainteresovana država članica mogu, izuzetno od čl. 141 i 142, direktno uputiti predmet Sudu pravde.

Član 83

1. U slučaju da lica ili preduzeća prekrše obaveze koje su im nametnute ovim poglavljem, Komisija im može izreći sankcije.

Te sankcije, navedene prema težini, su:

- (a) opomena;
- (b) oduzimanje posebnih povlastica, kao što su finansijska ili tehnička pomoć;
- (c) stavljanje preduzeća na period od najviše četiri mjeseca pod upravu lica ili odbora koje uz zajedničku saglasnost imenuju Komisija i država u čijoj je nadležnosti dato preduzeće;
- (d) potpuno ili djelimično oduzimanje sirovina ili posebnih fisionih materijala.

2. Odluke koje Komisija donese prilikom izvršenja stava 1 i kojima se zahtijeva predaja materijala izvršne su. One se mogu izvršiti na teritorijama država članica u skladu s članom 164.

Izuzetno od člana 157, žalbe podnesene Sudu pravde protiv odluka Komisije kojima se nameću sankcije predviđene stavom 1 odlažu izvršenje odluke. Međutim, na predlog Komisije ili bilo koje zainteresovane države članice Sud pravde može naložiti da se odluka izvrši bez odlaganja.

Zaštita povrijeđenih interesa mora biti zajamčena odgovarajućim pravnim postupkom.

3. Komisija može davati preporuke državama članicama u pogledu odredaba zakona ili drugih propisa koji su namijenjeni obezbjeđivanju poštovanja obaveza koje proizlaze iz ovog poglavlja na njihovim teritorijama.

4. Države članice moraju obezbijediti sprovođenje sankcija i, po potrebi, otklanjanje povreda od strane onih koji su ih počinili.

Član 84

Prilikom sprovođenja nadzora nije dopuštena diskriminacija na osnovu namjene korišćenja ruda, sirovina i posebnih fisionih materijala.

Obim i postupak nadzora i ovlašćenja organa odgovornih za njegovo sprovođenje ograničeni su na ostvarenje ciljeva određenih u ovom poglavlju.

Nadzor se ne može proširiti na materijale namijenjene za svrhe odbrane koji su u procesu posebne obrade u navedene svrhe ili koji se, nakon te obrade, postavljaju ili skladište u vojnom objektu u skladu s operativnim planom.

Član 85

Ako nove okolnosti tako zahtijevaju, Savjet može na zahtjev države članice ili Komisije, odlučujući jednoglasno na predlog Komisije i nakon savjetovanja sa Skupštinom, prilagoditi postupke za sprovođenje nadzora utvrđene u ovom poglavlju. Komisija ispituje svaki takav zahtjev koji podnese država članica.

Poglavlje VIII

VLASNIŠTVO NAD IMOVINOM

Član 86

Posebni fisioni materijali vlasništvo su Zajednice.

Pravo vlasništva Zajednice obuhvata sve posebne fisione materijale koje proizvodi ili uvozi država članica, lice ili preduzeće i koji podliježu nadzoru bezbjednosti predviđenom u poglavlju VII.

Član 87

Države članice, lica ili preduzeća imaju neograničeno pravo korišćenja i potrošnje posebnih fisionih materijala koji su na propisan način došli u njihov posjed, u skladu s obavezama koje su im nametnute ovim ugovorom, a naročito onima koje se odnose na nadzor bezbjednosti, pravo opcije koje je dodijeljeno Agenciji i na zaštitu zdravlja.

Član 88

Agencija u ime Zajednice vodi poseban račun pod nazivom „Finansijski račun za posebne fisione materijale“.

Član 89

1. U finansijskom računu za posebne fisione materijale:
 - (a) vrijednost posebnih fisionih materijala ostavljenih u posjedu ili stavljenih na raspolaganje državi članici, licu ili preduzeću, knjiži se u korist Zajednice i na teret te države članice, lica ili preduzeća;
 - (b) vrijednost posebnih fisionih materijala koje proizvede ili uveze država članica, lice ili preduzeće i koji postanu vlasništvo Zajednice knjiži se na teret Zajednice i u korist te države članice, lica ili preduzeća. Slično knjiženje vrši se kada država članica, lice ili preduzeće vrati Zajednici posebne fisione materijale koji su toj državi, licu ili preduzeću prethodno ostavljeni u posjed ili stavljeni na raspolaganje.
2. Promjene u vrijednosti koje utiču na količine posebnih fisionih materijala izražavaju se za računovodstvene potrebe tako da za Zajednicu ne nastane ni gubitak niti dobitak. Rizici idu na teret ili u korist imaoaca.
3. Iznosi koji proizlaze iz navedenih transakcija dospijevaju na naplatu odmah na zahtjev povjerioca.

Radna vezija

4. U slučaju kada Agencija obavlja transakcije za svoj račun, ona se, za potrebe ovog poglavlja, smatra preduzećem.

Član 90

Ako nove okolnosti tako nalažu, Savjet može, na zahtjev države članice ili Komisije, odlučujući jednoglasno na predlog Komisije i nakon savjetovanja sa Skupštinom, prilagoditi odredbe ovog poglavlja koje se odnose na pravo vlasništva Zajednice. Komisija ispituje svaki takav zahtjev koji podnese država članica.

Član 91

Uređenje vlasništva koje se primjenjuje na sve predmete, materijale i imovinu koji nijesu predmet prava vlasništva Zajednice na osnovu ovog poglavlja utvrđuje se zakonom svake države članice.

Poglavlje IX

ZAJEDNIČKO NUKLEARNO TRŽIŠTE

Član 92

Odredbe ovog poglavlja primjenjuju se na robu i proizvode navedene na listama iz Aneksa IV ovog ugovora.

Na zahtjev Komisije ili države članice, Savjet može, odlučujući na predlog Komisije, izmijeniti te liste.

Član 93

Godinu dana nakon stupanja na snagu ovog ugovora, države članice među sobom ukidaju sve uvozne i izvozne carine ili dažbine s istim dejstvom, kao i sva kvantitativna ograničenja uvoza i izvoza u pogledu:

- (a) proizvoda navedenih u Listama A¹ i A²;
- (b) proizvoda navedenih u Listi B ako podliježu zajedničkoj carinskoj tarifi i ako je uz njih priložena potvrda koju izdaje Komisija i kojom se potvrđuje da su namijenjeni za upotrebu u nuklearne svrhe.

Međutim, neevropske teritorije pod nadležnošću države članice mogu nastaviti s naplatom uvoznih i izvoznih carina ili dažbina koje imaju isto dejstvo ako su isključivo fiskalne prirode. Stope tih carina i dažbina, kao i sistem po kome se one uređuju ne smiju dovesti do diskriminacije između te države i drugih država članica.

Član 94

Države članice uspostavljaju zajedničku carinsku tarifu u skladu sa sljedećim odredbama:

- (a) za proizvode navedene u Listi A¹ zajednička carinska tarifa utvrđuje se na nivou najniže tarife koja je bila na snazi u bilo kojoj državi članici 1. januara 1957. godine;
- (b) za proizvode navedene u Listi A², Komisija preduzima sve odgovarajuće mjere radi obezbjeđivanja početka pregovora o tim proizvodima među državama članicama u roku od tri mjeseca od stupanja na snagu ovog ugovora. Ako se za neke od tih proizvoda ne postigne sporazum u roku od jedne godine od stupanja na snagu ovog ugovora, Savjet, odlučujući kvalifikovanim većinom na predlog Komisije, utvrđuje primjenjive carinske stope zajedničke carinske tarife;
- (c) zajednička carinska tarifa za proizvode navedene u Listama A¹ i A² primjenjuje se nakon isteka prve godine od stupanja na snagu ovog ugovora.

Član 95

Savjet može, na predlog Komisije, jednoglasno odlučiti o ranijoj primjeni carinskih stopa zajedničke carinske tarife za proizvode s Liste B ako bi takva mjera mogla doprinijeti razvoju nuklearne energije u Zajednici.

Član 96

Države članice ukidaju sva ograničenja na osnovu državljanstva koja utiču na pravo državljana bilo koje države članice na pristup zapošljavanju kvalifikovanih radnika u oblasti nuklearne energije, u skladu s ograničenjima koja proizilaze iz osnovnih zahtjeva javnog poretka, javne bezbjednosti i javnog zdravlja.

Nakon savjetovanja sa Skupštinom, Savjet može, odlučujući kvalifikovanom većinom na predlog Komisije, koja prethodno traži mišljenje Ekonomsko-socijalnog komiteta, donijeti direktive u cilju primjene ovog člana.

Član 97

Nikakva ograničenja na osnovu nacionalnosti ne smiju se primjenjivati na fizička ili pravna lica, javna ili privatna, u nadležnosti države članice, ako ona žele da učestvuju u izgradnji nuklearnih postrojenja naučnog ili industrijskog karaktera u Zajednici.

Član 98

Države članice preduzimaju sve mjere kako bi olakšale sklapanje ugovora o osiguranju kojima se pokrivaju nuklearni rizici.

Radna vezija

U roku od dvije godine od stupanja na snagu ovog ugovora, Savjet, nakon savjetovanja sa Skupštinom, odlučujući kvalifikovanom većinom na predlog Komisije, koja prethodno traži mišljenje Ekonomsko-socijalnog komiteta, donosi direktive za primjenu ovog člana.

Član 99

Komisija može dati bilo kakve preporuke radi olakšavanja kretanja kapitala koji je namijenjen finansiranju industrijskih aktivnosti navedenih u Aneksu II ovog ugovora.

Član 100

Svaka država članica obavezuje se da će, u valuti države članice u kojoj boravi povjerilac ili korisnik, odobriti plaćanja koja se tiču kretanja roba, usluga ili kapitala, kao i prenose kapitala i prihoda, u mjeri u kojoj je kretanje roba, usluga, kapitala i lica među državama članicama liberalizovano u skladu s ovim ugovorom.

Poglavlje X

VANJSKI ODNOSI

Član 101

U okviru svojih ovlaštenja i nadležnosti, Zajednica može preuzimati obaveze putem sklapanja sporazuma ili ugovora s trećom državom, međunarodnom organizacijom ili državljaninom treće države.

O tim sporazumima ili ugovorima Komisija pregovara u skladu s direktivama Savjeta; njih sklapa Komisija, uz odobrenje Savjeta koji odlučuje kvalifikovanom većinom.

Međutim, Komisija sama pregovara i sklapa sporazume ili ugovore čije sprovođenje ne zahtijeva djelovanje Savjeta i koji se mogu izvršiti u granicama odgovarajućeg budžeta; Komisija je dužna da o tome obavještava Savjet.

Član 102

Sporazumi ili ugovori sklopljeni s trećom državom, međunarodnom organizacijom ili državljaninom treće države u kojima su strane, pored Zajednice, jedna ili više država članica, ne mogu stupiti na snagu dok sve zainteresovane države članice ne obavijeste Komisiju o tome da su ti sporazumi ili ugovori postali primjenjivi u skladu s odredbama njihovih nacionalnih prava.

Član 103

Države članice dužne su da obavijeste Komisiju o nacrtima sporazuma ili ugovora s trećom državom, međunarodnom organizacijom ili državljaninom treće države ako se ti sporazumi ili ugovori odnose na oblast primjene ovog ugovora.

Ako nacrt sporazuma ili ugovora sadrži klauzule koje ometaju primjenu ovog ugovora, Komisija saopštava svoje primjedbe zainteresovanoj državi u roku od mjesec dana od prijema takvog obavještenja.

Država ne može sklopiti predloženi sporazum ili ugovor sve dok ne riješi primjedbe Komisije ili ne postupi u skladu s odlukom Suda pravde koji na predlog te države, po hitnom postupku, odlučuje o usklađenosti predloženih klauzula s odredbama ovog ugovora. Predlog se može podnijeti Sudu pravde u svakom trenutku nakon što država primi primjedbe Komisije.

Član 104

Lica ili preduzeća koja sklapaju ili obnavljaju sporazume ili ugovore s trećom državom, međunarodnom organizacijom ili državljaninom treće države, nakon stupanja na snagu ovog ugovora ne mogu se pozivati na te sporazume ili ugovore kako bi izbjegli obaveze nametnute ovim ugovorom.

Svaka država članica preduzima mjere koje smatra neophodnim kako bi dostavila Komisiji, na njen zahtjev, sve podatke koji se tiču sporazuma ili ugovora koje je s trećom državom, međunarodnom organizacijom ili državljaninom treće države, sklopilo lice ili preduzeće nakon stupanja na snagu ovog ugovora i u oblasti njegove primjene. Komisija može tražiti takve podatke u svrhe utvrđivanja da li takvi sporazumi ili ugovori sadrže klauzule koje ometaju primjenu ovog ugovora.

Na zahtjev Komisije, Sud pravde donosi odluku o usklađenosti navedenih sporazuma ili ugovora s odredbama ovog ugovora.

Član 105

Nije moguće pozivati se na odredbe ovog ugovora kako bi se spriječilo sprovođenje sporazuma ili ugovora koje su država članica, lice ili preduzeće sklopili s trećom državom, međunarodnom organizacijom ili državljaninom treće države prije stupanja ovog ugovora na snagu ako su navedeni ugovori ili sporazumi bili dostavljeni Komisiji najkasnije trideset dana od stupanja na snagu ovog ugovora.

Međutim, nije moguće pozivati se na sporazume ili ugovore koje su lice ili preduzeće sklopili s trećom državom, međunarodnom organizacijom ili državljaninom treće države između potpisivanja i stupanja na snagu ovog ugovora kao na razlog za neizvršavanje ovog ugovora, ako je prema mišljenju Suda pravde, koji donosi odluku na zahtjev Komisije, jedan od odlučujućih razloga bilo koje od ugovornih strana prilikom sklapanja ugovora ili sporazuma bila namjera da se izbjegnu odredbe ovog ugovora.

Član 106

Države članice koje su, prije stupanja na snagu ovog ugovora, sklopile sporazume s trećim državama kojima se predviđa saradnja u oblasti nuklearne energije, dužne su da zajedno s Komisijom sprovedu neophodne pregovore s tim trećim državama, kako bi se osiguralo da Zajednica u što je moguće većoj mjeri preuzme prava i obaveze koje proizlaze iz tih sporazuma.

Za svaki novi sporazum koji proizlazi iz tih pregovora potrebna je saglasnost jedne ili više država članica potpisnica navedenih sporazuma i odobrenje Savjeta koji odlučuje kvalifikovanom većinom.

Glava III

ODREDBE O INSTITUCIJAMA

Poglavlje I

INSTITUCIJE ZAJEDNICE

Odsjek I

SKUPŠTINA

Član 107

Skupština, koja se sastoji od predstavnika naroda država okupljenih u Zajednici, izvršava savjetodavna i nadzorna ovlašćenja koja su joj dodijeljena ovim ugovorom.

Član 108

1. Skupština se sastoji od delegata koje imenuju parlamenti država članica iz reda svojih članova, u skladu s postupkom koji određuje svaka pojedina država članica.

2. Broj navedenih delegata je sljedeći:

Belgija	14
Njemačka	36
Francuska	36
Italija	36
Luksemburg	6
Holandija	14

3. Skupština izrađuje predloge za neposredne opšte izbore prema jedinstvenom postupku u svim državama članicama.

Savjet, odlučujući jednoglasno, utvrđuje odgovarajuće odredbe i preporučuje državama članicama da ih usvoje u skladu sa svojim ustavnim pravilima.

Član 109

Skupština održava godišnje zasjedanje. Sastaje se trećeg utorka u oktobru, bez potrebe za sazivanjem.

Skupština se može sastati na vanrednom zasjedanju na zahtjev većine svojih članova, ili na zahtjev Savjeta ili Komisije.

Član 110

Skupština bira svog predsjednika i svoje predsjedništvo iz reda svojih članova.

Radna vezija

Članovi Komisije mogu prisustvovati svim sjednicama i, na vlastiti zahtjev, govore u ime Komisije.

Na pitanja koja joj postavi Skupština ili njeni članovi, Komisija odgovara usmeno ili u pisanom obliku.

Savjet govori pred Skupštinom u skladu s uslovima koje sâm utvrdi svojim poslovníkom.

Član 111

Osim ako ovim ugovorom nije drugačije predviđeno, Skupština odlučuje apsolutnom većinom datih glasova.

Kvorum se utvrđuje poslovníkom.

Član 112

Skupština donosi svoj poslovník odlukom većine svojih članova.

Zapisnici sa sjednica Skupštine objavljuju se na način utvrđen poslovníkom.

Član 113

Skupština na javnoj sjednici raspravlja o opštem godišnjem izvještaju koji joj dostavlja Komisija.

Član 114

Ako se Skupštini podnese predlog za izglasavanje nepovjerenja Komisiji u vezi s njenim aktivnostima, ona o tom predlogu ne može glasati prije nego što isteknu tri dana od podnošenja predloga, i to samo putem javnog glasanja.

Ako se predlog za izglasavanje nepovjerenja prihvati dvotrećinskom većinom glasova, koja predstavlja većinu članova Skupštine, članovi Komisije moraju podnijeti kolektivnu ostavku. Oni nastavljaju s obavljanjem tekućih poslova dok ne budu zamijenjeni u skladu s članom 127.

Odsjek II

SAVJET

Član 115

Savjet izvršava svoje dužnosti i ovlašćenja za donošenje odluka u skladu s odredbama ovog ugovora.

Savjet preduzima sve mjere u okviru svojih ovlašćenja u svrhe usklađivanja djelovanja država članica i Zajednice.

Član 116

Savjet čine predstavnici država članica. Svaka vlada delegira po jednog svog člana.

Članovi Savjeta naizmjenično obavljaju dužnost predsjednika u periodima od šest mjeseci prema abecednom redu država članica.

Član 117

Radna vezija

Savjet se sastaje kada ga sazove njegov predsjednik na sopstvenu inicijativu ili na inicijativu jednog od njegovih članova ili Komisije.

Član 118

1. Osim ako je ovim ugovorom predviđeno drugačije, Savjet odlučuje većinom svojih članova.
2. Kada je za donošenje akata Savjeta potrebna kvalifikovana većina, glasovi njegovih članova odmjeravaju se na sljedeći način:

Belgija	2
Njemačka	4
Francuska	4
Italija	4
Luksemburg	1
Holandija	2

Za donošenje akata Savjeta potrebno je najmanje:

- dvanaest glasova za ako se, u skladu s ovim ugovorom, donose na predlog Komisije,
- dvanaest glasova za, koje su dala najmanje četiri člana, u ostalim slučajevima.

3. Uzdržani glasovi lično prisustvni ili zastupani članova ne sprečavaju donošenje akata Savjeta za koje je potrebna jednoglasna odluka.

Član 119

Ako, na osnovu ovog ugovora, Savjet odlučuje na predlog Komisije, za donošenje akta kojim se mijenjaj dopunjava taj predlog potrebna je jednoglasna odluka.

Sve dok Savjet ne donese odluku, Komisija može promijeniti svoj prvobitni predlog, naročito ako se u vezi s njim savjetovala sa Skupštinom.

Član 120

Pri glasanju, svaki član Savjeta može djelovati i u ime najviše još jednog člana.

Član 121

Savjet donosi svoj poslovnik.

Poslovnikom se može predvidjeti osnivanje odbora koji se sastoji od predstavnika država članica. Savjet određuje zadatke i ovlašćenja tog odbora.

Član 122

Savjet može zatražiti od Komisije da izradi sve studije koje Savjet smatra poželjnim za postizanje zajedničkih ciljeva i dostaviti mu sve odgovarajuće predloge.

Član 123

Odlučujući kvalifikovanom većinom, Savjet utvrđuje zarade, naknade i penzije predsjednika i članova Komisije, kao i predsjednika, sudija, generalnih advokata i sekretara Suda pravde. Savjet kvalifikovanom većinom utvrđuje i svaku isplatu koja se daje umjesto ličnog dohotka.

Odsjek III

KOMISIJA

Član 124

U cilju osiguranja razvoja nuklearne energije unutar Zajednice, Komisija:

- obezbjeđuje primjenu odredaba ovog ugovora i mjera koje na osnovu ovog ugovora sprovode institucije;
- formuliše preporuke ili daje mišljenja u oblastima obuhvaćenim ovim ugovorom, ako se njime to izričito predviđa ili ako to Komisija smatra neophodnim;
- je ovlašćena da, na način predviđen ovim ugovorom, samostalno odlučuje i učestvuje u oblikovanju mjera koje preduzimaju Savjet i Skupština;
- izvršava ovlašćenja koja joj je Savjet dodijelio radi sprovođenja pravila koja on utvrdi.

Član 125

Komisija objavljuje opšti izvještaj o aktivnostima Zajednice svake godine, najkasnije mjesec dana prije početka zasijedanja Skupštine.

Član 126

1. Komisija se sastoji od pet članova, od kojih je svaki različitog državljanstva, koji se biraju na osnovu njihove opšte sposobnosti, uzimajući u obzir posebnu svrhu ovog ugovora, i čija je nezavisnost nesumnjiva.

Savjet može, odlučujući jednoglasno, izmijeniti broj članova Komisije.

Radna vezija

Članovi Komisije mogu biti samo državljani država članica.

2. Članovi Komisije vrše svoje funkcije potpuno nezavisno i u opštem interesu Zajednice.

U vršenju svojih dužnosti, članovi Komisije ne smiju tražiti niti prihvatati uputstva bilo koje vlade ili drugog tijela. Članovi Komisije se uzdržavaju od svake radnje nespojive s njihovom funkcijom. Svaka država članica obavezuje se da će poštovati to načelo i da neće pokušati da utiče na članove Komisije u vršenju njihovih poslova.

Članovi Komisije za vrijeme svog mandata ne smiju obavljati nijednu drugu profesionalnu djelatnost, s naknadom ili bez naknade. Prilikom stupanja na dužnost, oni se svečano obavezuju da će, za vrijeme i nakon svog mandata, poštovati obaveze koje iz toga proizilaze, a naročito dužnost da se nakon isteka svog mandata, u pogledu prihvatanja određenih imenovanja ili povlastica, ponašaju časno i uzdržano. U slučaju povrede tih obaveza, Sud pravde može, u postupku koji pokrene Savjet ili Komisija, odlučiti da se odnosni član, u zavisnosti od okolnosti, razriješi u skladu s članom 129, ili da mu se oduzme pravo na penziju ili druge naknade koje je zamjenjuju.

Član 127

Članove Komisije imenuju vlade država članica uz zajedničku saglasnost.

Mandat članova Komisije traje četiri godine. Članovi Komisije mogu biti ponovo imenovani.

Član 128

Pored redovne zamjene ili smrti, dužnosti člana Komisije prestaju njegovom ostavkom ili razrješenjem.

Mjesto upražnjeno na navedeni način popunjava se do kraja mandata tog člana. Savjet može jednoglasno odlučiti da to upražnjeno mjesto ne treba popunjavati.

Radna vezija

Osim u slučaju razrješenja dužnosti iz člana 129, članovi Komisije ostaju na dužnosti dok ne budu zamijenjeni.

Član 129

Sud pravde može, na zahtjev Savjeta ili Komisije, razriješiti člana Komisije koji više ne ispunjava uslove potrebne za vršenje svoje funkcije ili je učinio ozbiljan propust.

U tom slučaju, Savjet može, odlučujući jednoglasno, privremeno suspendovati člana i pobrinuti se za njegovu zamjenu do odluke Suda pravde.

Sud pravde može, na predlog Savjeta ili Komisije, privremeno suspendovati člana s dužnosti.

Član 130

Predsjednik i potpredsjednik Komisije imenuju se iz reda njenih članova na period od dvije godine, u skladu s postupkom utvrđenim za imenovanje članova Komisije. Predsjednik i potpredsjednik Komisije mogu biti ponovo imenovani.

Osim u slučaju zamjene Komisije u cjelosti, takva imenovanja vrše se nakon savjetovanja s Komisijom.

U slučaju ostavke, razrješenja ili smrti, predsjednik i potpredsjednik zamjenjuju se do kraja njihovog mandata u skladu s odredbama stava 1.

Član 131

Savjet i Komisija međusobno se savjetuju i uz zajedničku saglasnost utvrđuju načine saradnje.

Radna vezija

Komisija donosi svoj poslovnik kako bi obezbijedila da ona i njeni sektori djeluju u skladu s odredbama ovog ugovora. Komisija obezbjeđuje objavljivanje tog poslovnika.

Član 132

Komisija odlučuje većinom članova čiji je broj predviđen članom 126.

Sjednica Komisije smatra se punovažnom samo ako joj prisustvuje broj članova utvrđen njenim poslovníkom.

Član 133

Savjet se može, odlučujući jednoglasno, složiti s tim da vlada države članice pri Komisiji akredituje kvalifikovanog predstavnika za održavanje stalne veze.

Član 134

1. Pri Komisiji se osniva Naučno-tehnički komitet koji ima savjetodavni status.

S Komitetom se mora savjetovati u slučajevima predviđenim ovim ugovorom. S Komitetom se može savjetovati u svim slučajevima u kojima Komisija to smatra prikladnim.

2. Komitet se sastoji od dvadeset članova koje imenuje Savjet nakon savjetovanja s Komisijom.

Članovi Savjeta imenuju se u ličnom svojstvu na pet godina. Članovi Savjeta mogu biti ponovo imenovani. Nijesu obavezani nikakvim obavezujućim uputstvima.

Naučno-tehnički komitet svake godine bira predsjednika i predsjedništvo iz reda svojih članova.

Član 135

Komisija može sprovesti sva savjetovanja i osnovati sve studijske odbore potrebne za izvršenje svojih zadataka.

Odsjek IV

SUD PRAVDE

Član 136

Sud pravde obezbjeđuje poštovanje prava prilikom tumačenja i primjene ovog ugovora.

Član 137

Sud pravde sastoji se od sedam sudija.

Sud pravde zasijeda u punom sastavu. Međutim, Sud pravde može osnovati sudska vijeća koja čine po tri ili pet sudija, radi sprovođenja određenih pripremnih radnji ili odlučivanja o određenim vrstama predmeta, prema u tu svrhu utvrđenim pravilima.

Sud pravde zasijeda u punom sastavu kad god sudi u predmetima koje je pred njega uputila država članica ili jedna od institucija Zajednice, ili kada treba odlučivati o prethodnim pitanjima koja su mu podnesena u skladu s članom 150.

Na zahtjev Suda pravde, Savjet može, odlučujući jednoglasno, povećati broj sudija i izvršiti potrebna prilagođavanja stava 2 i 3 ovog člana, kao i člana 139 stav 2.

Član 138

Sudu pravde pomažu dva generalna advokata.

Dužnost generalnog advokata jeste da potpuno nepristrasno i nezavisno, na javnoj sjednici, podnosi obrazložene zaključne predloge o predmetima koji su pokrenuti pred Sudom pravde, kako bi Sudu pomogao u obavljanju zadatka koji mu je dodijeljen članom 136.

Član 139

Sudije i generalni advokati biraju se iz reda lica čija je nezavisnost nesumnjiva i koja imaju kvalifikacije potrebne za imenovanje na najviše pravosudne funkcije u svojim zemljama ili koja su priznati pravnicima; imenuju ih sporazumno vlade država članica na period od šest godina.

Svake tri godine vrši se djelimična zamjena sudija. Naizmjenično se zamjenjuju tri i četiri sudije. Tri sudije čiji mandat ističe na kraju prvog perioda od tri godine biraju se žrijebom.

Svake tri godine sprovodi se djelimična zamjena generalnih advokata. Generalni advokat čiji mandat ističe na kraju prvog perioda od tri godine bira se žrijebom.

Sudije i generalni advokati kojima ističe mandat mogu biti ponovo imenovani.

Predsjednika Suda pravde biraju sudije između sebe na mandat od tri godine. On može biti ponovno izabran.

Član 140

Sud pravde imenuje svojeg sekretara i utvrđuje pravila kojima se uređuje njegova služba.

Član 141

Ako Komisija smatra da neka država članica nije ispunila obavezu iz ovog ugovora, ona o tome daje obrazloženo mišljenje, nakon što je toj državi omogućila da se izjasni.

Ako odnosna država ne postupi u skladu s mišljenjem u roku koji je utvrdila Komisija, Komisija se može obratiti Sudu pravde.

Član 142

Država članica koja smatra da neka druga država članica nije ispunila neku obavezu iz ovog ugovora može se obratiti Sudu pravde.

Prije nego što država članica podnese tužbu protiv druge države članice zbog navodne povrede obaveze iz ovog ugovora, obratiće se Komisiji.

Komisija daje obrazloženo mišljenje nakon što je objema državama dala mogućnost da usmeno ili pisano iznesu svoj predmet i izjasne se na predmet druge strane.

Ako Komisija ne da svoje mišljenje u roku od tri mjeseca od dana kada joj je predmet podnesen, izostanak takvog mišljenja ne sprečava upućivanje predmeta Sudu pravde.

Član 143

Ako Sud utvrdi da neka država članica nije ispunila obavezu iz ovog ugovora, ta država obavezna je da preduzme potrebne mjere kako bi postupila u skladu s presudom Suda pravde.

Član 144

Sud ima punu nadležnost nad:

- (a) postupcima pokrenutim na osnovu člana 12 radi utvrđivanja odgovarajućih uslova pod kojima Komisija daje licence ili podlicence;
- (b) postupcima koje pokreću lica ili preduzeća protiv sankcija koje im je nametnula Komisija na osnovu člana 83.

Član 145

Ako Komisija smatra da je lice ili preduzeće izvršilo povredu ovog ugovora na koju se ne primjenjuju odredbe člana 83, ona poziva državu članicu koja je nadležna za to lice ili preduzeće da obezbijedi izricanje sankcije za povredu u skladu s njenim nacionalnim pravom.

Ako odnosna država ne postupi po takvom pozivu u roku koji odredi Komisija, Komisija može pokrenuti postupak pred Sudom pravde radi utvrđivanja povrede za koju se tereti to lice ili preduzeće.

Član 146

Sud pravde ocjenjuje zakonitost akata Savjeta i Komisije, izuzev preporuka i mišljenja. U tu svrhu, Sud je nadležan za tužbe koje podnese država članica, Savjet ili Komisija zbog nenadležnosti, bitne povrede postupka, povrede ovog ugovora ili bilo kojeg pravnog pravila koje se odnosi na njegovu primjenu ili zbog zloupotrebe ovlašćenja.

Svako fizičko ili pravno lice može, pod istim uslovima, pokrenuti postupak protiv odluke koja mu je upućena ili protiv odluke koja ga se neposredno i lično tiče, iako je donesena u obliku regulative ili odluke upućene drugom licu.

Radna vezija

Postupak predviđen ovim članom pokreće se, zavisno od slučaja, u roku od dva mjeseca od objavljivanja akta ili obavještanja tužioca o tom aktu, odnosno, ako to izostane, od dana kada je tužilac za njega saznao.

Član 147

Ako je tužba osnovana, Sud pravde proglašava odnosni akt ništavim.

Međutim, ako je riječ o regulativi, Sud pravde, ako to smatra potrebnim, navodi dejstva akta koji je proglašen ništavim koja treba smatrati konačnima.

Član 148

Ako Savjet ili Komisija propuste da djeluju i time povrijede ovaj ugovor, države članice i druge institucije Zajednice mogu podnijeti tužbu Sudu pravde za utvrđivanje povrede.

Tužba je dopuštena samo ako je odnosna institucija prethodno bila pozvana da djeluje. Ako u roku od dva mjeseca od takvog poziva odnosna institucija ne zauzme stav, tužba se može podnijeti u roku od dodatna dva mjeseca.

Svako fizičko ili pravno lice može, pod uslovima iz prethodnih stavova, podnijeti žalbu Sudu pravde zbog toga što neka institucija Zajednice nije na to lice naslovila neki akt, izuzev preporuke ili mišljenja.

Član 149

Institucija čiji je akt proglašen ništavim, ili čije je propuštanje da djeluje proglašeno protivnim ovom ugovoru, obavezna je da preduzme potrebne mjere kako bi postupila u skladu s presudom Suda pravde.

Ova obaveza ne utiče na obavezu koja bi mogla proisteći iz primjene člana 188 stav 2.

Član 150

Sud pravde nadležan je za donošenje prethodnih odluka o:

- (a) tumačenju ovog ugovora;
- (b) važenju i tumačenju akata institucija Zajednice;
- (c) tumačenju statuta organa koji su osnovani aktom Savjeta, osim ako je tim statutima predviđeno drugačije.

Kada se takvo pitanje postavi pred bilo kojim sudom države članice, taj sud može, ukoliko smatra da je odluka o tom pitanju potrebna kako bi mu se omogućilo da donese presudu, zatražiti od Suda pravde da o tome donese odluku.

Kada se takvo pitanje postavi u predmetu koji je u toku pred sudom države članice protiv čijih odluka domaćim pravom nije predviđen pravni lijek, taj sud dužan je da se obrati Sudu pravde.

Član 151

Sud pravde nadležan je za sporove koji se odnose na naknadu štete iz člana 188 stav 2.

Član 152

Sud pravde nadležan je za svaki spor između Zajednice i njenih službenika u granicama i pod uslovima utvrđenim propisima o službenicima ili uslovima zaposlenja.

Član 153

Sud pravde nadležan je da donese presudu na osnovu bilo koje klauzule o arbitraži sadržane u ugovoru koji je zaključila Zajednica ili je zaključen u njeno ime, bez obzira na to da li se na njega primjenjuje javno ili privatno pravo.

Član 154

Sud pravde nadležan je u svakom sporu između država članica koji se odnosi na predmet ovog ugovora, ako je taj spor Sudu pravde podnjet u skladu sa posebnim sporazumom između stranaka.

Član 155

Izuzev kada je ugovorima nadležnost dodijeljena Sudu pravde, sporovi u kojima je Zajednica stranka nijesu po tom osnovu izuzeti iz nadležnosti sudova država članica.

Član 156

Bez obzira na istek roka iz člana 146 stav 3, svaka se stranka može, u slučaju spora koji se odnosi na regulativu Savjeta ili Komisije, pred Sudom pravde Evropske unije pozvati na neprimjenljivost te regulative iz razloga navedenih u članu 146 stav 1.

Član 157

Osim ako je ovim ugovorom predviđeno drugačije, tužbe podnesene Sudu pravde ne odlažu primjenu akta. Međutim, Sud pravde može narediti odlaganje primjene osporavanog akta ako smatra da to okolnosti zahtijevaju.

Član 158

Sud pravde može u svim predmetima koji se pred njim vode odrediti sve potrebne privremene mjere.

Član 159

Presude Suda pravde izvršne su pod uslovima iz člana 164.

Član 160

Statut Suda pravde utvrđen je u posebnom protokolu.

Sud donosi svoj poslovnik. Za njegovo donošenje potrebno je jednoglasno odobrenje Savjeta.

Poglavlje II

ODREDBE ZAJEDNIČKE ZA VIŠE INSTITUCIJA

Član 161

Radi izvršavanja svojih zadataka, u skladu s odredbama ovog ugovora, Savjet i Komisija donose regulative, direktive i odluke, daju preporuke ili mišljenja.

Regulativa ima opštu primjenu. Obavezujuća je u cjelini i neposredno se primjenjuje u svakoj državi članici.

Direktiva obavezuje svaku državu članicu kojoj je upućena u pogledu rezultata koji treba postići, ali nacionalnim organima prepušta izbor forme i načina.

Radna vezija

Odluka je u cjelini obavezujuća za one kojima je upućena.

Preporuke i mišljenja nijesu obavezujući.

Član 162

U regulativama, direktivama i odlukama Savjeta i Komisije navode se razlozi na kojima se zasnivaju i upućuje se na sve predloge ili mišljenja koje je bilo potrebno pribaviti u skladu s ovim ugovorom.

Član 163

Regulative se objavljuju u Službenom listu Zajednice. Stupaju na snagu na dan koji je naveden u njima ili, ako isti nije naveden, dvadesetog dana od dana objavljivanja.

O direktivama i odlukama obavještavaju se oni kojima su upućene, a stupaju na snagu od trenutka obavještavanja.

Član 164

Izvršenje je uređeno propisima o građanskom postupku koji su na snazi u državi na čijoj se teritoriji izvršenje sprovodi. Nalog za izvršenje uz odluku, bez druge formalnosti osim one kojom se provjerava vjerodostojnost odluke, prilaže nacionalni organ koji je u tu svrhu vlada svake države članice odredila i o tome obavijestila Komisiju, Sud pravde i Arbitražni odbor koji je osnovan u skladu s članom 18.

Nakon ispunjenja tih formalnosti na zahtjev odnosne stranke, stranka može pokrenuti izvršenje u skladu sa domaćim zakonodavstvom neposrednim obraćanjem nadležnom organu.

Izvršenje može biti prekinuto samo odlukom Suda pravde. Sudovi odnosne zemlje, međutim, nadležni su za prigovore koji se odnose na nepravilnosti u izvršenju.

Poglavlje III

EKONOMSKO-SOCIJALNI KOMITET

Član 165

Osniva se Ekonomsko-socijalni komitet. On ima savjetodavni status.

Komitet čine predstavnici različitih kategorija ekonomske i socijalne djelatnosti.

Član 166

Broj članova Ekonomsko-socijalnog komiteta je sljedeći:

Belgija	12
Njemačka	24
Francuska	24
Italija	24
Luksemburg	5
Holandija	12

Savjet imenuje članove Komiteta na period od četiri godine odlučujući jednoglasno. Članovi Komiteta mogu biti ponovo imenovani.

Članovi Komiteta imenuju se u ličnom svojstvu i nijesu obavezani nikakvim obavezujućim uputstvom.

Član 167

1. Za imenovanje članova Komiteta, svaka država članica dostavlja Savjetu listu koja sadrži dvostruko više kandidata od broja mjesta dodijeljenih njenim državljanima.

Radna vezija

Pri određivanju sastava Komiteta uzima se u obzir potreba obezbjeđivanja odgovarajuće zastupljenosti različitih kategorija ekonomske i socijalne djelatnosti.

2. Savjet se savjetuje s Komisijom. Savjet može pribaviti mišljenja reprezentativnih evropskih tijela iz različitih ekonomskih i socijalnih sektore kojih se tiču aktivnosti Zajednice.

Član 168

Komitet iz reda svojih članova bira predsjednika i predsjedništvo na period od dvije godine.

Komitet donosi svoj poslovnik i podnosi ga Savjetu na odobrenje, koje mora biti jednoglasno.

Komitet saziva njegov predsjednik na zahtjev Savjeta ili Komisije.

Član 169

Komitet se može podijeliti na specijalizovana odjeljenja.

Ta specijalizovana odjeljenja djeluju u okviru opšte nadležnosti Komiteta. S njima se ne može savjetovati nezavisno od Komiteta.

U okviru Komiteta mogu se osnivati i podkomiteti za pripremu nacrtu mišljenja o određenim pitanjima ili u određenim oblastima, koji se podnose Komitetu na razmatranje.

Poslovníkom se određuju načini sastavljanja, kao i nadležnost specijalizovanih odjeljenja i podkomiteta.

Član 170

Radna vezija

Savjet ili Komisija moraju se savjetovati s Komitetom kada je to predviđeno ovim ugovorom. Te institucije mogu se savjetovati s Komitetom u svim slučajevima kada to smatraju primjerenim.

Ako to smatraju neophodnim, Savjet ili Komisija određuju Komitetu rok za davanje mišljenja, koji ne može biti kraći od deset dana od dana kada predsjednik o tome primi obavještenje. Izostanak mišljenja nakon isteka tog roka ne sprečava dalje djelovanje.

Mišljenje Komiteta i mišljenje specijalizovanog odjeljenja dostavljaju se Savjetu i Komisiji zajedno sa zapisnikom o njihovim razmatranjima.

Glava IV

FINANSIJSKE ODREDBE

Član 171

1. Procjene svih prihoda i rashoda Zajednice, osim prihoda i rashoda Agencije i zajedničkih preduzeća, izrađuju se za svaku finansijsku godinu, i navedeni prihodi i rashodi prikazuju se ili u operativnom budžetu ili u budžetu za istraživanja i ulaganja.

Prihodi i rashodi prikazani u svakom budžetu moraju biti uravnoteženi.

2. Za prihode i rashode Agencije, koja posluje u skladu s komercijalnim načelima, predviđen je poseban račun.

Način procjenjivanja, izvršenja i revizije tih prihoda i rashoda, uzimajući u obzir statut Agencije, utvrđuje se finansijskim propisima donesenim u skladu s članom 183.

Radna vezija

1. Procjene prihoda i rashoda zajedno s poslovnim računima i bilansima stanja zajedničkih preduzeća za svaku finansijsku godinu dostavljaju se Komisiji, Savjetu i Skupštini, u skladu sa statutima tih preduzeća.

Član 172

1. Prihodi operativnog budžeta, bez obzira na ostale tekuće prihode, obuhvataju finansijske doprinose država članica prema sljedećem ključu za raspodjelu:

Belgija	7,9
Njemačka	28
Francuska	28
Italija	28
Luksemburg	0,2
Holandija	7,9

2. Prihodi budžeta za istraživanja i ulaganja, bez obzira na ostale tekuće prihode, obuhvataju finansijske doprinose država članica prema sljedećem ključu za raspodjelu:

Belgija	9,9
Njemačka	30
Francuska	30
Italija	23
Luksemburg	0,2
Holandija	6,9

3. Savjet može, odlučujući jednoglasno, promijeniti ključ za raspodjelu doprinosa.
4. Zajmovi za finansiranje istraživanja ili ulaganja ugovaraju se u skladu s uslovima koje određuje Savjet na način predviđen članom 177 stav 5.

Zajednica se može zaduživati na tržištu kapitala države članice u skladu s odredbama koje se primjenjuju na domaće emisije ili, u nedostatku navedenih odredaba u državi članici, nakon međusobnog savjetovanja date države članice i Komisije i postizanja sporazuma o predloženom zajmu.

Nadležni organi te države članice mogu odbiti da daju saglasnost samo ako postoji opasnost od ozbiljnih poremećaja na tržištu kapitala te države.

Član 173

Finansijske doprinose država članica predviđene članom 172 mogu zamijeniti u cjelosti ili djelimično prihodi od poreza koje Zajednica naplaćuje u državama članicama.

U tu svrhu, Komisija podnosi Savjetu predloge koji se tiču procjene navedenih poreza, načina utvrđivanja njihove stope i postupka njihove naplate.

Nakon savjetovanja sa Skupštinom o tim predlozima, Savjet može, odlučujući jednoglasno, utvrditi odgovarajuće odredbe i preporučiti državama članicama da ih usvoje u skladu sa svojim ustavnim pravilima.

Član 174

1. Izdaci prikazani u operativnom budžetu naročito obuhvataju:
 - (a) administrativne izdatke;
 - (b) izdatke koji se odnose na nadzor bezbjednosti i zaštitu zdravlja.
2. Izdaci prikazani u budžetu za istraživanja i ulaganja naročito obuhvataju:
 - (a) izdatke koji se odnose na sprovođenje istraživačkog programa Zajednice;
 - (b) svaki udio u kapitalu Agencije i u njenim izdacima za ulaganja;
 - (c) izdatke koji se odnose na opremu ustanova za obuku;
 - (d) svako učešće u zajedničkim preduzećima ili određenim zajedničkim poslovima.

Član 175

Izdaci prikazani u operativnom budžetu odobravaju se za jednu finansijsku godinu, osim ako je propisima donesenim na osnovu člana 183 predviđeno drugačije.

U skladu s uslovima koji se utvrđuju na osnovu člana 183, sva odobrena budžetska sredstva, osim onih koja se odnose na izdatke za zaposlene, koja nijesu utrošena do kraja finansijske godine, mogu se prenijeti samo u sljedeću finansijsku godinu.

Odobrena budžetska sredstva kojima se pokrivaju izdaci raspoređuju se po različitim poglavljima u kojima se stavke izdataka grupišu prema vrsti ili namjeni i dalje se dijele, u potrebnoj mjeri, u skladu s propisima donesenim na osnovu člana 183.

Izdaci Skupštine, Savjeta, Komisije i Suda pravde iskazuju se u odvojenim djelovima budžeta, ne dovodeći u pitanje posebna rješenja za određene zajedničke stavke izdataka.

Član 176

1. U skladu s ograničenjima koja proizilaze iz programa ili odluka o izdacima za koje je na osnovu ovog ugovora potrebno jednoglasno odobrenje Savjeta, dodijeljena sredstva za izdatke za istraživanja i ulaganja obuhvataju:

- (a) odobrena sredstva za preuzete obaveze, kojima se pokriva niz stavki koje predstavljaju posebnu jedinicu i čine smislenu cjelinu;
- (b) odobrena sredstva za plaćanja koja predstavljaju najveći iznos koji se plaća svake godine za obaveze preuzete na osnovu podstava a.

2. Raspored rokova dospijeca za preuzete obaveze i plaćanja prilaže se uz odgovarajući nacrt budžeta koji je predložila Komisija.

Radna vezija

3. Odobrena budžetska sredstva za istraživanja i ulaganja raspoređuju se po različitim poglavljima u kojima se stavke izdataka grupišu prema vrsti ili namjeni, a dalje se dijele, u potrebnoj mjeri, u skladu s propisima donesenim na osnovu člana 183.

4. Neiskorišćena odobrena sredstva za plaćanja odlukom Komisije prenose se u sljedeću finansijsku godinu, osim ako Savjet odluči drugačije.

Član 177

1. Finansijska godina traje od 1. januara do 31. decembra.

2. Svaka institucija Zajednice izrađuje procjenu svojih administrativnih izdataka. Komisija objedinjuje te procjene u prednacrtu operativnog budžeta. Prednacrtu prilaže mišljenje koje može sadržati drugačije procjene. Komisija priprema i prednacrt budžeta za istraživanja i ulaganja.

Komisija prednacrt budžeta podnosi Savjetu najkasnije do 30. septembra godine koja prethodi godini u kojoj će se izvršiti budžeti.

Kada namjerava da odstupa od prednacrt budžeta, Savjet se savjetuje s Komisijom i, po potrebi, s ostalim zainteresovanim institucijama.

3. Savjet utvrđuje nacrt budžeta odlučujući kvalifikovanom većinom i dostavlja ih Skupštini.

Nacrti budžeta podnose se Skupštini najkasnije do 31. oktobra godine koja prethodi godini u kojoj će se izvršiti budžeti.

Skupština ima pravo da Savjetu predloži izmjene nacrta budžetâ.

4. Ako Skupština u roku od mjesec dana od kada su joj podneseni nacrti budžeta dâ odobrenje ili ne dostavi svoje mišljenje Savjetu, smatra se da su nacrti budžeta konačno usvojeni.

Ako u tom roku Skupština predloži izmjene, tako izmijenjeni nacrti budžeta dostavljaju se Savjetu. O njima Savjet raspravlja s Komisijom i, po potrebi, s ostalim zainteresovanim institucijama i konačno usvaja budžete odlučujući kvalifikovanom većinom, u skladu s

Radna vezija

ograničenjima koja proizilaze iz programa ili odluka o izdacima, za koje je, prema ovom ugovoru, potrebno jednoglasno odobrenje Savjeta.

5. Za usvajanje budžeta za istraživanja i ulaganja glasovi članova Savjeta odmjeravaju se na sljedeći način:

Belgija	9
Njemačka	30
Francuska	30
Italija	23
Luksemburg	1
Holandija	7

Za donošenje akata Savjeta potrebno je najmanje 67 glasova za.

Član 178

Ako na početku finansijske godine operativni budžet još nije izglasan, iznos do najviše jedne dvanaestine odobrenih budžetskih sredstava za prethodnu finansijsku godinu može se utrošiti svakog mjeseca za bilo koje poglavlje ili dio budžeta u skladu s odredbama regulativa donesenih na osnovu člana 183; međutim, ovim se Komisiji ne smiju staviti na raspolaganje sredstva koja prelaze jednu dvanaestinu onih predviđenih u nacrtu budžeta koji je u pripremi.

Ako na početku finansijske godine budžet za istraživanja i ulaganja još nije izglasan, iznos do najviše jedne dvanaestine odobrenih sredstava koji odgovara godišnjim procjenama prikazanim u rasporedu rokova dospijeća za plaćanja koja se odnose na već odobrena sredstva za preuzete obaveze može se utrošiti svakog mjeseca za bilo koje poglavlje ili dio budžeta, u skladu s odredbama regulativa donesenih na osnovu člana 183.

Radna vezija

Savjet može, odlučujući kvalifikovanom većinom, odobriti izdatke koji prelaze jednu dvanaestinu, pod uslovom da se poštuju ostali uslovi iz st. 1 i 2, u skladu s ograničenjima koja proizilaze iz programa ili odluka o izdacima za koje je, na osnovu ovog ugovora, potrebno jednoglasno odobrenje Savjeta.

Države članice plaćaju svakog mjeseca, na privremenoj osnovi i u skladu s razmjerom prema kojoj se vrši raspodjela, a koja je utvrđena za prethodnu finansijsku godinu, iznose potrebne radi obezbjeđivanja primjene ovog člana.

Član 179

Komisija izvršava budžete, u skladu s odredbama propisa donesenih na osnovu člana 183, na sopstvenu odgovornost i u granicama odobrenih budžetskih sredstava.

Regulativama se za svaku instituciju utvrđuju detaljna pravila u vezi s njenom ulogom u izvršavanju sopstvenih izdataka.

U okviru budžeta Komisija može, u skladu s ograničenjima i uslovima utvrđenim regulativama donesenim na osnovu člana 183, prenijeti odobrena budžetska sredstva iz jednog poglavlja u drugo ili iz jednog njegovog dijela u drugi.

Član 180

Reviziju računa svih prihoda i rashoda prikazanih u svakom budžetu vrši Revizorski odbor, koji se sastoji od revizora čija je nezavisnost nesumnjiva, a od kojih je jedan predsjedavajući. Savjet jednoglasno određuje broj revizora. Revizore i predsjedavajućeg Revizorskog odbora imenuje Savjet jednoglasno na period od pet godina. Savjet određuje njihovu naknadu za rad odlučujući kvalifikovanom većinom.

Svrha revizije, koja se vrši na osnovu dokumentacije i, kada je to potrebno, na licu mjesta, jeste da se utvrdi zakonitost i regularnost svih prihoda i rashoda, kao i ispravnost finansijskog

Radna vezija

upravljanja. Po završetku svake finansijske godine, Revizorski odbor sastavlja izvještaj koji usvaja većinom svojih članova.

Komisija svake godine podnosi Savjetu i Skupštini izvještaje za prethodnu finansijsku godinu koji se odnose na izvršenje svakog budžeta, zajedno s izvještajem Revizorskog odbora. Komisija im dostavlja i finansijski izvještaj koji prikazuje imovinu i obaveze Zajednice.

Savjet, odlučujući kvalifikovanom većinom, razdužuje Komisiju u vezi s izvršenjem svakog budžeta. Savjet svoju odluku dostavlja Skupštini.

Član 181

Budžeti i račun predviđeni članom 171 st. 1 i 2 izrađuju se u obračunskoj jedinici utvrđenoj u skladu s odredbama finansijskih propisa donesenih na osnovu člana 183.

Finansijske doprinose predviđene članom 172 države članice stavljaju na raspolaganje Zajednici u svojim nacionalnim valutama.

Raspoloživa sredstva iz tih doprinosa deponuju se na račune državnih trezora država članica ili tijela koje one odrede. Dok su deponovana, takva sredstva zadržavaju vrijednost koja odgovara paritetu na dan deponovanja, u odnosu na obračunsku jedinicu iz stava 1.

Raspoloživa sredstva mogu se ulagati u skladu s uslovima koje dogovore Komisija i zainteresovana država članica.

Član 182

1. Komisija može, pod uslovom da o tome obavijesti nadležna tijela zainteresovanih država članica, svoja sredstva koja su u valuti jedne od država članica promijeniti u valutu druge države članice, u mjeri u kojoj je to potrebno, kako bi se ta sredstva mogla iskoristiti u svrhe za koje su namijenjena prema ovom ugovoru. Komisija u najvećoj mogućoj mjeri izbjegava ovakve konverzije ako raspolaže gotovinom ili likvidnim sredstvima u valutama koje su joj potrebne.

Radna vezija

2. Komisija sa svakom državom članicom komunicira putem organa koji odredi odnosna država. Za obavljanje finansijskih poslova Komisija koristi usluge emisione banke odnosne države članice ili druge finansijske institucije koju odobri ta država.

3. U pogledu izdataka koje Zajednica mora snositi u valutama trećih zemalja, Komisija prije konačnog usvajanja budžeta dostavlja Savjetu program u kojem su prikazani predviđeni prihodi i izdaci u različitim valutama.

Savjet odobrava taj program odlučujući kvalifikovanom većinom. On se može izmijeniti u toku finansijske godine u skladu s istim postupkom.

4. Države članice obezbjeđuju Komisiji valute trećih zemalja koje su potrebne za izdatke prikazane u programu iz stava 3 prema ključu za raspodjelu utvrđenom članom 172. Iznosi koje je Komisija prikupila u valutama trećih zemalja prenose se državama članicama prema istom ključu za raspodjelu.

5. Komisija može slobodno raspolagati iznosima u valutama trećih zemalja koji potiču od zajmova koje je ona podigla u tim zemljama.

6. Savjet može, odlučujući jednoglasno na predlog Komisije, primijeniti na Agenciju i na zajednička preduzeća, u cjelosti ili djelimično, odredbe o zamjeni valuta predviđene prethodnim stavovima i, ako je potrebno, prilagoditi te odredbe zahtjevima njihovog poslovanja.

Član 183

Odlučujući jednoglasno na predlog Komisije, Savjet:

- (a) donosi finansijske propise kojima se naročito predviđa postupak za utvrđivanje i izvršenje budžeta, uključujući i onaj Agencije, kao i za prikazivanje i reviziju računa;
- (b) određuje metode i postupke kojima se doprinosi država članica stavljaju na raspolaganje Komisiji;

Radna vezija

- (c) utvrđuje pravila koja se tiču odgovornosti službenika za ovjeravanje i računovodstvenih službenika, i odgovarajuće mjere nadzora.

Glava V

OPŠTE ODREDBE

Član 184

Zajednica ima svojstvo pravnog lica.

Član 185

Zajednica u svakoj državi članici ima najširu pravnu sposobnost koja se pravnim licima priznaje njihovim nacionalnim zakonodavstvom; Zajednica može, naročito, sticati pokretnu i nepokretnu imovinu ili njome raspolagati i može biti stranka u sudskom postupku. U tu svrhu, Zajednicu zastupa Komisija.

Član 186

Savjet, odlučujući jednoglasno, u saradnji s Komisijom i nakon savjetovanja s ostalim zainteresovanim institucijama, utvrđuje propise za službenike koji se odnose na zvaničnike i uslove zaposlenja ostalih službenika Zajednice.

Nakon što ovaj ugovor bude na snazi četiri godine, Savjet može izmijeniti propise za službenike i uslove zaposlenja odlučujući kvalifikovanom većinom na predlog Komisije i nakon savjetovanja s ostalim zainteresovanim institucijama.

Član 187

U okviru ograničenja i prema uslovima koje utvrdi Savjet u skladu s odredbama ovog ugovora, Komisija može prikupljati sve podatke i vršiti sve provjere koje su potrebne za obavljanje zadataka koji su joj povjereni.

Član 188

Ugovorna odgovornost Zajednice uređuje se pravom koje je mjerodavno za predmetni ugovor.

U pogledu vanugovorne odgovornosti, Zajednica je, u skladu s opštim načelima koja su zajednička zakonodavstvima država članica, dužna da nadoknadi svaku štetu koju njene institucije ili službenici prouzrokuju prilikom vršenja svojih dužnosti.

Lična odgovornost službenikâ prema Zajednici uređuje se odredbama utvrđenim u propisima za službenike i uslovima zaposlenja koji se na njih primjenjuju.

Član 189

Sjedište institucija Zajednice saglasno utvrđuju vlade država članica.

Član 190

Ne dovodeći u pitanje odredbe sadržane u poslovniku Suda pravde, Savjet, odlučujući jednoglasno, utvrđuje pravila kojima se uređuje upotreba jezika u institucijama Zajednice.

Član 191

Na teritorijama država članica Zajednica uživa one privilegije i imunitete koji su potrebni za obavljanje njenih zadataka prema uslovima utvrđenim u posebnom protokolu.

Član 192

Države članice preduzimaju sve odgovarajuće mjere, opšte ili posebne, kako bi obezbijedile ispunjavanje obaveza koje proizilaze iz ovog ugovora ili iz djelovanja institucija Zajednice. Države članice olakšavaju ostvarivanje zadataka Zajednice.

Države članice se uzdržavaju od svih mjera koje bi mogle ugroziti postizanje ciljeva ovog ugovora.

Član 193

Države članice obavezuju se da sporove o tumačenju ili primjeni ovog ugovora neće rješavati ni na koji drugi način osim onog koji je njime predviđen.

Član 194

1. Članovi institucija Zajednice, članovi odbora, zvaničnici i drugi službenici Zajednice, kao i sva druga lica koja zbog svojih dužnosti, javnih ili privatnih odnosa s institucijama ili službama Zajednice ili sa zajedničkim preduzećima pribavljaju ili dobijaju saopštenja o činjenicama, podacima, saznanjima, dokumentima ili objektima koji podliježu sistemu zaštite podataka u skladu s odredbama koje je utvrdila država članica ili institucija Zajednice, obavezni su da ih drže u tajnosti od neovlašćenih lica ili javnosti, čak i nakon prestanka navedenih dužnosti ili odnosa.

Svaka država članica postupa sa svakom povredom navedene obaveze kao s aktom kojim se krše njena pravila o zaštiti tajnosti podataka i koji potpada, meritorno i u pogledu nadležnosti, pod njene propise koji se odnose na akte koji štete bezbjednosti države ili na otkrivanje profesionalne

Radna vezija

tajne. Ta država članica pokreće, na zahtjev bilo koje zainteresovane države članice ili Komisije, sudski postupak u okviru svoje nadležnosti protiv svakoga ko počini takvu povredu.

2. Svaka država članica dostavlja Komisiji sve odredbe kojima se na njenoj teritoriji uređuje klasifikovanje i tajnost podataka, saznanja, dokumenata ili objekata obuhvaćenih ovim ugovorom.

Komisija obezbeđuje dostavljanje navedenih odredaba ostalim državama članicama.

Svaka država članica preduzima sve odgovarajuće mjere kako bi olakšala postepeno uspostavljanje što jedinstvenijeg i sveobuhvatnijeg sistema zaštite podataka. Komisija može, nakon savjetovanja sa zainteresovanim državama članicama, dati preporuke u tu svrhu.

3. Institucije Zajednice, njihove službe, kao i zajednička preduzeća, dužni su da primjenjuju pravila sistema zaštite podataka koja su na snazi na teritoriji na kojoj se nalazi svako od njih.

4. Svako ovlašćenje kojim institucija Zajednice ili država članica licu koje obavlja svoje djelatnosti u oblasti obuhvaćenoj ovim ugovorom, daje pristup činjenicama, podacima, dokumentima ili objektima obuhvaćenim ovim ugovorom, a koji podliježu sistemu zaštite podataka, priznaje svaka druga institucija i svaka druga država članica.

5. Odredbe ovog člana ne sprečavaju primjenu posebnih odredaba koje proizilaze iz sporazuma sklopljenih između države članice i treće države ili međunarodne organizacije.

Član 195

Prilikom primjene ovog ugovora, institucije Zajednice, Agencija i zajednička preduzeća postupaju u skladu s uslovima pristupa rudama, sirovinama i posebnim fisionim materijalima utvrđenim u nacionalnim pravilima i propisima donesenim zbog javnog poretka ili javnog zdravlja.

Član 196

Radna vezija

Za potrebe ovog ugovora, osim ako je u njemu predviđeno drugačije:

- (a) „lice“ znači bilo koje fizičko lice koje obavlja sve ili neku od svojih djelatnosti na teritorijama država članica u oblasti navedenoj u odgovarajućem poglavlju ovog ugovora;
- (b) „preduzeće“ znači bilo koje preduzeće ili institucija koja obavlja sve ili neku od svojih djelatnosti na teritorijama država članica u oblasti navedenoj u odgovarajućem poglavlju ovog ugovora, bez obzira na njegov javnopravni ili privatnopravni status.

Član 197

Za potrebe ovog ugovora:

1. Izraz „posebni fisioni materijali“ znači plutonijum-239; uranijum-233, uranijum obogaćen izotopom uranijuma-235 ili uranijuma-233; i svaka supstanca koja sadrži jedan ili više navedenih izotopa i ostali fisioni materijali koje određuje Savjet, odlučujući kvalifikovanom većinom na predlog Komisije; međutim, izraz „posebni fisioni materijali“ ne uključuje sirovine.
2. Izraz „uranijum obogaćen izotopom uranijuma-235 ili uranijuma-233“ znači uranijum koji sadrži izotop uranijuma-235 ili uranijuma-233 ili oba izotopa u takvoj količini da je odnos zbira tih izotopa prema izotopu 238 veći od odnosa izotopa 235 prema izotopu 238 koji se pojavljuje u prirodi.
3. Izraz „sirovine“ znači uranijum koji sadrži mješavinu izotopa koja se pojavljuje u prirodi; uranijum čiji je sadržaj izotopa uranijuma-235 manji od normalnog; torijum; sve navedene supstance u obliku metala, legure, hemijskih jedinjenja ili koncentrata; ostale supstance koje sadrže jednu od gore navedenih supstanci ili više njih u takvoj koncentraciji koju određuje Savjet, odlučujući kvalifikovanom većinom na predlog Komisije.
4. Izraz „rude“ znači sve rude koje sadrže prosječnu koncentraciju supstanci iz kojih se odgovarajućom hemijskom ili fizičkom obradom mogu dobiti navedene sirovine, a koju prosječnu koncentraciju određuje Savjet, odlučujući kvalifikovanom većinom na predlog Komisije.

Član 198

Osim ako nije drugačije predviđeno, ovaj ugovor primjenjuje se na evropske teritorije država članica i na vanevropske teritorije pod njihovom nadležnošću.

Ovaj ugovor primjenjuje se i na evropske teritorije za čije je vanjske odnose odgovorna država članica.

Član 199

Komisija obezbjeđuje održavanje svih odgovarajućih odnosa s organima Ujedinjenih nacija, njihovih specijalizovanih agencija i Opšteg sporazuma o carinama i trgovini.

Komisija održava odgovarajuće odnose i sa svim međunarodnim organizacijama.

Član 200

Zajednica uspostavlja sve odgovarajuće oblike saradnje sa Savjetom Evrope.

Član 201

Zajednica uspostavlja blisku saradnju s Organizacijom za evropsku ekonomsku saradnju, čije se pojednosti utvrđuju zajedničkom saglasnošću.

Član 202

Radna vezija

Odredbe ovog ugovora ne isključuju postojanje ili ostvarivanje regionalnih unija između Belgije i Luksemburga, ili između Belgije, Luksemburga i Holandije, u mjeri u kojoj se ciljevi tih regionalnih unija ne postižu primjenom ovog ugovora.

Član 203

Ako se pokaže da je potrebno djelovanje Zajednice radi postizanja jednog od njenih ciljeva, a da za to ovim ugovorom nijesu predviđena potrebna ovlašćenja, Savjet preduzima odgovarajuće mjere odlučujući jednoglasno na predlog Komisije i nakon savjetovanja sa Skupštinom.

Član 204

Vlada bilo koje države članice ili Komisija mogu podnijeti Savjetu predloge za izmjene i dopune ovog ugovora.

Ako Savjet, nakon savjetovanja sa Skupštinom i, po potrebi, s Komisijom, dâ pozitivno mišljenje o sazivanju konferencije predstavnika vlada država članica, konferenciju saziva predsjednik Savjeta radi utvrđivanja izmjena i dopuna ovog ugovora uz zajedničku saglasnost.

Izmjene i dopune stupaju na snagu nakon što ih potvrde sve države članice u skladu sa svojim ustavnim pravilima.

Član 205

Svaka evropska država može podnijeti zahtjev za članstvo u Zajednici. Svoj zahtjev upućuje Savjetu, koji odlučuje jednoglasno nakon pribavljanja mišljenja Komisije.

Uslovi prijema u članstvo i prilagođavanja ovog ugovora koja ono povlači za sobom utvrđuju se sporazumom između država članica i države podnosioca zahtjeva. Ovaj sporazum dostavlja se na potvrđivanje svim državama ugovornicama, u skladu s njihovim ustavnim pravilima.

Član 206

Zajednica može s trećom državom, savezom država ili međunarodnom organizacijom sklapati sporazume kojima se ostvaruje udruživanje koje obuhvata uzajamna prava i obaveze, zajedničko djelovanje i posebne postupke.

Takve sporazume sklapa Savjet, odlučujući jednoglasno, nakon savjetovanja sa Skupštinom.

Kada takvi sporazumi zahtijevaju izmjene i dopune ovog ugovora, te izmjene i dopune se prethodno moraju usvojiti u skladu s postupkom iz člana 204.

Član 207

Protokoli koji su na osnovu saglasnosti država članica priloženi ovom ugovoru čine njegov sastavni dio.

Član 208

Ovaj ugovor zaključuje se na neodređeno vrijeme.

Glava VI

ODREDBE KOJE SE ODNOSE NA POČETNI PERIOD

Odsjek I

OSNIVANJE INSTITUCIJA

Član 209

Savjet se sastaje u roku od mjesec dana od stupanja na snagu ovog ugovora.

Član 210

Savjet u roku od tri mjeseca od svog prvog sastanka preuzima sve odgovarajuće mjere u cilju osnivanja Ekonomsko-socijalnog komiteta.

Član 211

Skupština se sastaje u roku od dva mjeseca od prvog sastanka Savjeta, nakon što je sazove predsjednik Savjeta, kako bi izabrala svoje predstavnike i sastavila svoj poslovnik. Do izbora predsjedništva, Skupštinom predsjedava njen najstariji član.

Član 212

Sud pravde preuzima svoje dužnosti odmah nakon imenovanja svojih članova. Njegov prvi predsjednik imenuje se na period od tri godine na isti način kao i njegovi članovi.

Sud pravde donosi svoj poslovnik u roku od tri mjeseca od preuzimanja svojih dužnosti.

Radna vezija

Nijedan predmet ne može se uputiti Sudu pravde prije objavljivanja njegovog poslovnika. Rok u kome se mora pokrenuti postupak počinje tek od dana tog objavljivanja.

Predsjednik Suda pravde nakon imenovanja izvršava ovlašćenja koja su mu dodijeljena ovim ugovorom.

Član 213

Komisija preuzima svoje dužnosti i odgovornosti koje su joj dodijeljene ovim ugovorom odmah nakon imenovanja svojih članova.

Nakon preuzimanja svojih dužnosti, Komisija sprovodi studije i uspostavlja veze s državama članicama, preduzećima, radnicima i potrošačima koje su potrebne za izradu sveobuhvatnog pregleda stanja nuklearne industrije u Zajednici. Komisija o tom pitanju podnosi izvještaj Skupštini u roku od šest mjeseci.

Član 214

1. Prva finansijska godina počinje na dan stupanja na snagu ovog ugovora i traje do 31. decembra iste godine. Međutim, ako ovaj ugovor stupi na snagu u drugoj polovini godine, prva finansijska godina traje do 31. decembra naredne godine.
2. Do uspostavljanja budžeta za prvu finansijsku godinu, države članice daju beskamratne akontacije koje se oduzimaju od njihovih finansijskih doprinosa za izvršenje tih budžeta.
3. Do utvrđivanja popisa za službenike koji se odnose na zvaničnike i uslova zaposlenja ostalih službenika Zajednice predviđenih članom 186, svaka institucija zapošljava osoblje koje joj je potrebno i u tu svrhu sklapa ugovore na određeno vrijeme.

Svaka institucija zajedno sa Savjetom razmatra sva pitanja o broju, naknadi i rasporedu radnih mjesta.

Odsjek II

ODREDBE ZA POČETNU PRIMJENU OVOG UGOVORA

Član 215

1. Inicijalni program za istraživanje i obuku, koji je naveden u Aneksu V ovog ugovora i čiji troškovi, osim ako Savjet jednoglasno ne odluči drugačije, ne smiju premašiti 215 miliona obračunskih jedinica Evropske platne unije (EPU), sprovodi se u roku od pet godina od stupanja na snagu ovog ugovora.
2. Specifikacija troškova potrebnih za sprovođenje ovog programa ilustrativno je prikazana po glavnim stavkama u Aneksu V.

Savjet može izmijeniti taj program odlučujući kvalifikovanom većinom na predlog Komisije.

Član 216

Predlozi Komisije o načinu djelovanja institucije univerzitetskog statusa iz člana 9 podnose se Savjetu u roku od godinu dana od stupanja na snagu ovog ugovora.

Član 217

Savjet u roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ovog ugovora donosi propise o zaštiti podataka predviđene članom 24, koji se odnose na stepene tajnosti koji se primjenjuju na širenje podataka.

Član 218

Osnovni standardi uspostavljaju se u skladu s odredbama člana 31 u roku od godinu dana od stupanja na snagu ovog ugovora.

Član 219

Odredbe utvrđene zakonima i drugim propisima za obezbjeđivanje zaštite zdravlja stanovništva i radnika na teritorijama država članica od opasnosti od jonizujućih zračenja, te države članice, u skladu s članom 33, dostavljaju Komisiji u roku od tri mjeseca od stupanja na snagu ovog ugovora.

Član 220

Predlozi Komisije koji se odnose na statut Agencije predviđen članom 54 podnose se Savjetu u roku od tri mjeseca od stupanja na snagu ovog ugovora.

Odsjek III

PRELAZNE ODREDBE

Član 221

Odredbe čl. 14 do 23 i čl. 25 do 28 primjenjuju se na patente, privremeno zaštićena patentna prava i korisne modele, kao i na prijave patenata i korisnih modela koji postoje prije stupanja na snagu ovog ugovora pod sljedećim uslovima:

1. Kod procjenjivanja vremenskog perioda iz člana 17 stav 2, u korist vlasnika uzima se u obzir novo stanje koje je nastalo stupanjem na snagu ovog ugovora.
2. U pogledu obavještanja o pronalasku koji nije tajan, u slučaju da je, na dan stupanja ovog ugovora na snagu, već istekao rok od tri mjeseca iz člana 16 ili rok od osamnaest mjeseci iz istog člana, ili oba roka, od tog dana teče dalji rok od šest mjeseci.

Radna vezija

Ako jedan ili oba navedena roka ne isteknu do tog dana, oni se produžavaju za šest mjeseci od dana njihovog redovnog isteka.

3. Iste odredbe primjenjuju se na obavještenje o tajnom pronalasku u skladu s članom 16 i članom 25 stav 1; međutim, u tom slučaju, za dan stupanja na snagu propisa o zaštiti podataka iz člana 24 uzima se dan koji se računa kao početna tačka za novi period ili za produženje tekućeg perioda.

Član 222

U periodu između dana stupanja na snagu ovog ugovora i dana na koji Agencija preuzima svoje dužnosti, a koji utvrđuje Komisija, sporazumi i ugovori o snabdijevanju rudama, sirovinama ili posebnim fisionim materijalima sklapaju se ili produžavaju samo uz prethodno odobrenje Komisije.

Komisija odbija da odobri sklapanje ili produženje sporazuma i ugovora za koje smatra da bi mogli dovesti u pitanje sprovođenje ovog ugovora. Ona može naročito uslovljavati svoje odobrenje dodavanjem klauzula u sporazum ili ugovor kojima se Agenciji dopušta da učestvuje u njihovom sprovođenju.

Član 223

Odstupajući od odredaba člana 60 i vodeći računa o već započetim radovima i istraživanjima, reaktorima instaliranim na teritoriji države članice koji bi mogli postati kritični prije isteka perioda od sedam godina od dana stupanja na snagu ovog ugovora daje se, tokom perioda od najduže deset godina od tog dana, pravo prednosti koje se može ostvariti u pogledu snabdijevanja rudama i sirovinama koje dolaze s teritorije te države, kao i u pogledu snabdijevanja sirovinama ili posebnim fisionim materijalima koji su predmet bilateralnog sporazuma sklopljenog prije stupanja na snagu ovog ugovora i koji je dostavljen Komisiji u skladu s članom 105.

Isto pravo prednosti daje se tokom istog perioda od deset godina za snabdijevanje svih pogona za odvajanje izotopa koji počnu s radom na teritoriji države članice prije isteka perioda od

Radna vezija

sedam godina od dana stupanja na snagu ovog ugovora, bez obzira na to da li je riječ o zajedničkom preduzeću ili nije.

Agencija sklapa odgovarajuće ugovore nakon što Komisija utvrdi da su ispunjeni uslovi za ostvarivanje prava prednosti.

ZAVRŠNE ODREDBE

Član 224

Visoke strane ugovornice potvrđuju ovaj ugovor u skladu sa svojim ustavnim pravilima. Isprave o potvrđivanju polažu se kod Vlade Republike Italije.

Ovaj ugovor stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi nakon što posljednja država potpisnica položi ispravu o potvrđivanju. Međutim, ako se to polaganje isprave o potvrđivanju obavi manje od petnaest dana prije početka sljedećeg mjeseca, ovaj ugovor stupa na snagu prvog dana drugog mjeseca od dana tog polaganja.

Član 225

Ovaj ugovor, sačinjen u jednom izvornom primjerku na holandskom, francuskom, njemačkom i italijanskom jeziku, s tim da su sva četiri teksta jednako autentična, deponuje se u arhivu Vlade Republike Italije, koja dostavlja ovjereni primjerak vladama ostalih država potpisnica.

KAO POTVRDU NAVEDENOG, doljepotpisani punomoćnici potpisali su ovaj ugovor.

Sačinjeno u Rimu, 25. marta 1957. godine.

P.A. SPAK

Ž. Š. Snoa i Dopier

Radna vezija

(P.H. SPAAK)

ADENAUER

(ADENAUER)

PINO

(PINEAU)

Antonio Senji (Antonio

SEJNI)

Beh

(BECH)

Ž. Luns

(J. LUNS)

(J.Ch. SNOY et d'OPPUERS)

HOLŠTAJN

(HALLSTEIN)

M. FOR

(M. FAURE)

Gaetano Martino

(Gaetano MARTINO)

Lambert Šaus

(Lambert SCHAUS)

J. LINTHORST HOMAN

(J. LINTHORST HOMAN)

Aneksi

Aneks I

OBLASTI ISTRAŽIVANJA U VEZI S NUKLEARNOM ENERGIJOM
IZ ČLANA 4 OVOG UGOVORA

I. SIROVINE

1. Metode istraživanja rudnih ležišta i iskopavanja osnovnih materijala (uranijum, torijum i ostali proizvodi od posebnog značaja u oblasti nuklearne energije).
2. Metode koncentracije tih materijala i njihovog pretvaranja u tehnički čista jedinjenja.
3. Metode pretvaranja tih tehnički čistih jedinjenja u jedinjenja i metale nuklearnog kvaliteta.
4. Metode konverzije i obrade tih jedinjenja i metala – kao i plutonijuma, uranijuma-235 ili uranijuma-233, čistih ili u kombinaciji s navedenim jedinjenjima ili metalima – u gorive elemente u hemijskoj, keramičkoj ili metalurškoj industriji.
5. Metode zaštite pomenutih gorivih elemenata od korozije ili erozije usljed spoljašnjih faktora.
6. Metodi proizvodnje, prečišćavanja, prerade i čuvanja drugih posebnih materijala koji se koriste u oblasti nuklearne energije, naročito:
 - (a) moderatora, kao što je teška voda, grafit nuklearnog kvaliteta, berilijum i berilijum-oksidi;

Radna vezija

- (b) strukturnih materijala kao što je cirkonijum (bez hafnijuma), niobijum, lantan, titanijum, berilijum i njihovi oksidi, karbidi i ostala jedinjenja koja se mogu koristiti u oblasti nuklearne energije;
- (c) rashladnih sredstava kao što su helijum, organske tečnosti, natrijum, legure natrijuma i kalijuma, bizmut, legure olova i bizmuta.

7. Metode odvajanja izotopa:

- (a) uranijuma;
- (b) materijala u mjerljivim količinama koji se mogu koristiti za proizvodnju nuklearne energije kao što su litijum-6, litijum-7, azot-15 i bor-10;
- (c) izotopa koji se koriste u malim količinama radi istraživanja.

II. FIZIKA PRIMJENJIVA NA OBLAST NUKLEARNE ENERGIJE

1. Primijenjena teorijska fizika:

- (a) nuklearne reakcije s niskom količinom energije, naročito reakcije izazvane neutronima;
- (b) fisija;
- (c) interakcija jonizujućeg zračenja i fotona s materijom;
- (d) teorija čvrstih tijela;
- (e) proučavanje fuzije, s posebnim naglaskom na ponašanje jonizovane plazme pod dejstvom elektromagnetskih sila i na termodinamiku izrazito visokih temperatura.

2. Primijenjena eksperimentalna fizika:

Radna vezija

- (a) iste oblasti kao u tački 1 iznad;
- (b) proučavanje svojstava transuranijskih elemenata od značaja u oblasti nuklearne energije.

3. Proračuni za reaktor:

- (a) teorijska makroskopska neutronska fizika;
- (b) eksperimentalna mjerenja neutrona, eksponencijalni i kritični eksperimenti;
- (c) termodinamički proračuni i proračuni postojanosti materijala;
- (d) odgovarajuća eksperimentalna mjerenja;
- (e) kinetika reaktora, problemi kontrole reaktora i odgovarajući eksperimenti;
- (f) proračuni za zaštitu od zračenja i odgovarajući eksperimenti.

III. FIZIČKA HEMIJA REAKTORA

1. Proučavanje fizičkih i hemijskih strukturnih promjena i promjena tehničkih svojstava različitih materijala u reaktorima koje su prouzrokovane:

- (a) toplotom;
- (b) prirodom materijala s kojim su u dodiru;
- (c) mehaničkim djelovanjem.

2. Proučavanje razgradnje i ostalih fenomena uzrokovanih ozračivanjem u:

Radna vezija

- (a) gorivim elementima;
 - (b) strukturnim materijalima i rashladnim sredstvima;
 - (c) moderatorima.
3. Primjena analitičke hemije i fizičke hemije na djelove reaktora.
 4. Fizička hemija homogenih reaktora: radiohemija, korozija.

IV. OBRADA RADIOAKTIVNOG MATERIJALA

1. Metode izdvajanja plutonijuma i uranijuma-233 iz ozračenih goriva i moguća regeneracija uranijuma i torijuma.
2. Hemija i metalurgija plutonijuma.
3. Metode izdvajanja i hemija ostalih transuranijumskih elemenata.
4. Metode izdvajanja i hemija korisnih radioizotopa:
 - (a) fisionih proizvoda;
 - (b) radioizotopa dobijenih ozračivanjem.
5. Koncentracija i skladištenje neupotrebljivog radioaktivnog otpada.

V. PRIMJENA RADIOIZOTOPA

Primjena radioizotopa kao aktivnih elemenata ili elemenata u tragovima u:

- (a) industriji i nauci;
- (b) medicini i biologiji;
- (c) poljoprivredi.

VI. ISTRAŽIVANJE ŠTETNIH DEJSTAVA ZRAČENJA NA ŽIVE ORGANIZME

1. Istraživanje o otkrivanju i mjerenju štetnih zračenja.
2. Istraživanje o odgovarajućim preventivnim i zaštitnim mjerama, kao i o odgovarajućim standardima bezbjednosti.
3. Istraživanje o terapiji protiv dejstava zračenja.

VII. OPREMA

Istraživanja koja se odnose na izradu i poboljšavanje opreme posebno namijenjene ne samo za reaktore nego i za sva industrijska i istraživačka postrojenja potrebna radi navedenih istraživačkih aktivnosti. Kao primjer mogu se navesti:

1. Mehanička oprema:
 - (a) pumpe za specijalne tečnosti;

Radna vezija

- (b) izmjenjivači toplote;
- (c) aparati za istraživanje nuklearne fizike, kao što su selektori brzine neutrona;
- (d) oprema na daljinsko upravljanje.

2. Sljedeća električna oprema:

- (a) instrumenti za otkrivanje i mjerenje zračenja koji se naročito koriste pri:
 - istraživanju rudnih ležišta,
 - naučnim i tehničkim istraživanjima,
 - nadzoru reaktora,
 - zaštiti zdravlja;
- (b) oprema za nadzor reaktora;
- (c) akceleratori čestica s niskom energijom (do 10 MeV).

VIII. EKONOMSKI ASPEKTI PROIZVODNJE ENERGIJE

1. Komparativne teorijske i eksperimentalne studije o različitim vrstama reaktora.
2. Tehnička i ekonomska studija ciklusa goriva.

INDUSTRIJSKE DJELATNOSTI IZ ČLANA 41 OVOG UGOVORA

1. Vađenje rude uranijuma i torijuma.
2. Koncentracija navedenih ruda.
3. Hemijska priprema i prečišćavanje koncentrata uranijuma i torijuma.
4. Priprema nuklearnih goriva u svim oblicima.
5. Proizvodnja elemenata nuklearnog goriva.
6. Proizvodnja uranijuma heksafluorida.
7. Proizvodnja obogaćenog uranijuma.
8. Prerada ozračenih goriva radi razdvajanja svih ili nekih elemenata koje oni sadrže.
9. Proizvodnja reaktorskih moderatora.
10. Proizvodnja cirkonijuma bez hafnijuma ili njegovih jedinjenja.
11. Nuklearni reaktori svih vrsta i za sve namjene.
12. Objekti za industrijsku obradu radioaktivnog otpada postavljeni zajedno s jednim objektom ili više objekata navedenih na ovoj listi.
13. Poluindustrijska postrojenja namijenjena pripremi izgradnje postrojenja za bilo koje od djelatnosti navedenih u tač. 3 do 10.

Aneks III

POVLASTICE KOJE SE MOGU DAVATI ZAJEDNIČKIM PREDUZEĆIMA
NA OSNOVU ČLANA 48 OVOG UGOVORA

1. (a) Priznavanje javnog interesa, u skladu s nacionalnim zakonodavstvima, za sticanje nekretnina potrebnih za osnivanje zajedničkih preduzeća.

(b) Primjena postupka eksproprijacije u skladu s nacionalnim zakonodavstvima na osnovu javnog interesa, tako da se u nedostatku sporazuma može sprovesti navedeno sticanje nekretnina.
2. Pravo na izdavanje licenci, putem arbitraže ili po službenoj dužnosti, kako je predviđeno čl. 17 do 23.
3. Oslobađanje od svih taksi i dažbina pri osnivanju zajedničkih preduzeća, kao i od svih taksi na uložena sredstva.
4. Oslobađanje od svih taksi i dažbina pri sticanju nekretnina, kao i od svih dažbina pri registraciji i upisu.
5. Oslobađanje od svih neposrednih poreza kojima bi inače mogla podlijevati zajednička preduzeća, njihova imovina, sredstva i prihodi.
6. Oslobađanje od svih carina i dažbina s istim dejstvom i od svih zabrana i ograničenja izvoza i uvoza, ekonomske ili fiskalne prirode, u odnosu na:
 - (a) naučnu i tehničku opremu, osim građevinskih materijala i opreme za administrativne svrhe;
 - (b) supstance koje se proizvode ili će se proizvoditi u zajedničkim preduzećima.
7. Olakšice koje se tiču zamjene valuta, predviđene članom 182 stav 6.

Radna vezija

8. Izuzeće od ograničenja ulaska i boravka za državljane država članica zaposlene u zajedničkim preduzećima, kao i za njihove bračne drugove i izdržavane članove njihovih porodica.

Aneks IV

LISTA ROBE I PROIZVODA KOJI PODLIJEŽU ODREDBAMA POGLAVLJA IX O ZAJEDNIČKOM NUKLEARNOM TRŽIŠTU

LISTA A¹

Uranijumove rude s koncentracijom prirodnog uranijuma većom od 5 %.

Uranijumov oksid s koncentracijom prirodnog uranijuma većom od 5 %.

Uranijumov oksid.

Neorganska jedinjenja prirodnog uranijuma, osim uranijumovog oksida ili uranijum-heksafluorida.

Organska jedinjenja prirodnog uranijuma.

Sirovi ili prerađeni prirodni uranijum.

Legure koje sadrže plutonijum.

Organska ili neorganska jedinjenja uranijuma obogaćenog organskim ili neorganskim jedinjenjima ili uranijumom-235.

Organska ili neorganska jedinjenja ili uranijum-233.

Torijum obogaćen uranijumom-233.

Radna vezija

Organska ili neorganska jedinjenja plutonijuma.

Uranijum obogaćen plutonijumom.

Uranijum obogaćen uranijumom-235.

Legure koje sadrže uranijum obogaćen uranijumom-235 ili uranijumom-233.

Plutonijum.

Uranijum-233.

Uranijum-heksafluorid.

Monazit.

Torijumove rude s koncentracijom torijuma većom od 20 %.

Uranotorijanit s koncentracijom torijuma većom od 20 %.

Sirovi ili prerađeni torijum.

Torijum oksid.

Neorganska jedinjenja torijuma osim torijum oksida.

Organska jedinjenja torijuma.

LISTA A²

Deuterijum i njegova jedinjenja (uključujući tešku vodu) u kojima odnos broja atoma deuterijuma prema običnim vodonikovim atomima prelazi 1 : 5.000.

Teški parafin u kojem odnos broja atoma deuterijuma prema običnim vodonikovim atomima prelazi 1 : 5.000.

Mješavine i rastvori u kojima odnos broja atoma deuterijuma prema običnim vodonikovim atomima prelazi 1 : 5.000.

Nuklearni reaktori.

Oprema za razdvajanje izotopa uranijuma putem gasne difuzije ili drugim postupcima.

Oprema za proizvodnju deuterijuma, njegovih jedinjenja (uključujući tešku vodu) i njegovih derivata, mješavina ili rastvora koji sadrže deuterijum u kojima odnos broja atoma deuterijuma prema običnim vodonikovim atomima prelazi 1 : 5.000:

- oprema koja radi na principu elektrolize vode;
- oprema koja radi na principu destilacije vode, tečnog vodonika, itd;
- oprema koja radi na principu zamjene izotopa između vodonikovog sulfida i vode promjenom temperature;
- oprema koja radi na principu drugih postupaka.

Oprema specijalno projektovana za hemijsku obradu radioaktivnih materijala:

- oprema za separaciju ozračenog goriva:
 - hemijskom obradom (rastvaranje, taloženje, jonska razmjena, itd);

Radna vezija

- fizičkom obradom (frakciona destilacija itd);
- oprema za preradu otpada;
- oprema za reciklažu goriva.

Vozila posebno projektovana za transport visokoradioaktivnih supstanci:

- vagoni i vagoneti za kolosjeke svih veličina;
- motorni kamioni;
- motorizovana radna kolica (autokare) za utovar robe;
- prikolice i poluprikolice i ostala vozila bez sopstvenog pogona.

Kontejneri s olovnom zaštitom protiv zračenja za transport ili skladištenje radioaktivnih materijala.

Vještački radioaktivni izotopi i njihova neorganska ili organska jedinjenja.

Mehanički manipulatori na daljinsko upravljanje posebno projektovani za rukovanje visokoradioaktivnim supstancama:

- oprema za mehaničko rukovanje, nepokretna ili pokretna, kojom se ne može ručno upravljati.

Komponente i djelovi za nuklearne reaktore.

Rude litijuma i koncentracije.

Metali nuklearnog kvaliteta:

- sirovi berilijum;
- sirovi bizmut;
- sirovi niobijum (kolumbijum);
- sirovi cirkonijum (bez hafnijuma);
- sirovi litijum;
- sirovi aluminijum;
- sirovi kalcijum;
- sirovi magnezijum.

Bor trifluorid.

Anhidrirana fluorovodonična kisjelina.

Hlor trifluorid.

Brom trifluorid.

Litijum hidroksid.

Radna vezija

Litijum fluorid.

Litijum hlorid.

Litijum hidrid.

Litijum karbonat.

Berilijum oksid nuklearnog kvaliteta.

Vatrostalne opeke berilijum oksida nuklearnog kvaliteta.

Ostali vatrostalni proizvodi berilijum oksida nuklearnog kvaliteta.

Vještački grafit u obliku blokova ili šipki, u kojima je sadržaj bora manji ili jednak milionitom dijelu i u kojima je ukupan mikroskopski presjek apsorpcije termalnih neutrona manji ili jednak 5 milibarna.

Vještački razdvojeni stabilni izotopi.

Elektromagnetski jonski separatori, uključujući masene spektrografe i masene spektrometre.

Simulatori reaktora (posebni analogni računari).

Mehanički manipulatori na daljinsko upravljanje:

- za ručnu upotrebu (tj. kojima se ručno rukuje kao alatom).

Pumpe za tečni metal.

Visokovakuumske pumpe.

Izmjenjivači toplote specijalno projektovani za nuklearne elektrane.

Radna vezija

Uređaji za otkrivanje zračenja (i odgovarajući rezervni djelovi) jedne od sljedećih vrsta, koji su posebno izrađeni ili prilagođeni za otkrivanje ili mjerenje nuklearnog zračenja, kao što su alfa-čestice i beta-čestice, gama-zraci, neutroni i protoni:

- cijevi Gajgerovog brojača i proporcionalnih brojača;
- uređaji za otkrivanje ili mjerenje s ugrađenim Gajger-Milerovim cijevima ili proporcionalnim brojačima;
- jonizacione komore;
- instrumenti koji sadrže jonizacione komore;
- oprema za otkrivanje ili mjerenje zračenja za istraživanje mineralnih ležišta i za nadzor reaktora, vazduha, vode i zemljišta;
- cijevi detektora neutrona koje koriste bor, borov trifluorid, vodonik ili fisioni element;
- uređaji za otkrivanje ili mjerenje s ugrađenom cijevi detektora neutrona koja koristi bor, borov trifluorid, vodonik ili fisioni element;
- scintilacioni kristali, ugrađeni ili u metalnom kućištu (čvrsti scintilatori);
- uređaji za otkrivanje ili mjerenje s ugrađenim tečnim, čvrstim ili gasovitim scintilatorom;
- pojačala posebno projektovana za nuklearna mjerenja, uključujući linearna pojačala, predpojačala, distribuirana pojačala i analizatore veličine impulsa;
- uređaji za mjerenje koincidencije za upotrebu s detektorima zračenja;
- elektroskopi i elektrometri, uključujući dozimetre (ali isključujući instrumente namijenjene za obučavanje, jednostavne elektroskope s metalnim listićima, dozimetre posebno dizajnirane za upotrebu s medicinskim uređajem za rendgensko snimanje i elektrostatičke mjerne instrumente);

Radna vezija

- uređaji koji mogu mjeriti struju manju od jednog pikoampera;
- fotomultiplikatorske cijevi s fotokatodom koja daje struju od najmanje 10 mikroampera po lumenu u kojima je prosječno pojačanje veće od 10^5 i bilo koje druge vrste električnih multiplikatora koje aktiviraju pozitivni joni;
- dozimetri i elektronski integratori za otkrivanje zračenja.

Ciklotroni, Van de Grafovi ili Kokroft-Voltonovi elektrostatički generatori, linearni akceleratori i ostali uređaji koji na nuklearne čestice mogu prenijeti energiju veću od 1 MeV.

Magneti posebno projektovani i konstruisani za navedene uređaje i opremu (ciklotroni itd.).

Cijevi za ubrzavanje i fokusiranje one vrste koja se koristi kod masenih spektrometara i masenih spektrografa.

Jaki elektronski izvori pozitivnih jona namijenjeni upotrebi s čestičnim akceleratorima, masenim spektrometrima i sličnim uređajima.

Ravno staklo za zaštitu od zračenja:

- liveno ili presovano ravno staklo (uključujući armirano staklo ili staklo sa zaštitnim slojem) u kvadratima ili pravougaonicima, izbrušeno ili polirano s jedne ili obje strana, ali koje nije dalje obrađeno;
- liveno ili presovano ravno staklo (izbrušeno, polirano ili nijedno od navedenog), izrezano u obliku koji nije kvadrat ili pravougaonik, ili liveno ili obrađeno na neki drugi način (npr. koso izbrušeno ili gravirano);
- sigurnosno staklo od ojačanog ili slojevitog stakla, bez obzira na to da li je oblikovano ili nije.

Hermetičko odijelo koje pruža zaštitu od zračenja ili radioaktivnog zagađenja izrađeno od:

Radna vezija

- plastike;
- gume;
- impregniranih ili slojevitih materijala:
 - za muškarce;
 - za žene.

Difenil (kada je zapravo aromatični ugljovodonič $C_6H_5C_6H_5$).

Terfenil.

INICIJALNI PROGRAM ZA ISTRAŽIVANJE I OBUKU
IZ ČLANA 215 OVOG UGOVORA

I. PROGRAM ZAJEDNIČKOG CENTRA

1. Laboratorije, oprema i infrastruktura.

Zajednički centar obuhvata:

- (a) opšte laboratorije za hemiju, fiziku, elektroniku i metalurgiju;
 - (b) posebne laboratorije za sljedeće oblasti:
 - nuklearnu fuziju;
 - razdvajanje izotopa, osim uranijuma-235 (ova laboratorija opremljena je elektromagnetskim separatorom visoke rezolucije);
 - prototipove uređaja za istraživanje rudnih ležišta;
 - mineralogiju;
 - radiobiologiju.
 - (c) biro za standardizaciju specijalizovan za nuklearna mjerenja za analizu izotopa i apsolutna mjerenja radijacije i apsorpcije neutrona, opremljen sopstvenim eksperimentalnim reaktorom.
2. Dokumentacija, podaci i obuka.

Zajednički centar obezbjeđuje opsežnu razmjenu podataka, naročito u sljedećim oblastima:

Radna vezija

- sirovine: metode geoloških istraživanja, rudarstva, koncentracije, konverzije, obrade, itd;
- fizika primjenjiva u oblasti nuklearne energije;
- fizička hemija reaktora;
- obrada radioaktivnog materijala;
- primjena radioizotopa.

Zajednički centar organizuje specijalizovane kurseve, naročito za obuku istraživača rudnih nalazišta i za primjenu radioizotopa.

Odjeljenje za dokumentaciju i proučavanje pitanja zaštite zdravlja iz člana 39 prikuplja potrebnu dokumentaciju i podatke.

3. Prototipovi reaktora.

Nakon stupanja na snagu ovog ugovora osniva se ekspertska grupa. Nakon upoređivanja programa država članica, grupa dostavlja Komisiji, u najkraćem roku, odgovarajuće preporuke o mogućnostima izbora u ovoj oblasti, kao i o načinima i sredstvima njihovog sprovođenja.

Predviđa se izrada tri ili četiri prototipska uređaja male snage i učešće – npr. isporukom goriva i moderatora – u trima energetske reaktorima.

4. Reaktor visokog fluksa.

Centar će u najkraćem mogućem roku imati na raspolaganju reaktor visokog fluksa s brzim neutronima za testiranje ozračenih materijala.

U tu svrhu sprovode se pripremne studije odmah nakon stupanja na snagu ovog ugovora.

Reaktor visokog fluksa opremljen je velikim prostorom za testiranje i laboratorijama pogodnim za korisnike.

II. ISTRAŽIVANJA SPROVEDENA NA OSNOVU UGOVORA IZVAN ZAJEDNIČKOG CENTRA

Značajan dio istraživačkog rada, u skladu s članom 10, obavlja se na osnovu ugovora izvan Zajedničkog centra. Takvi ugovori o istraživanju mogu biti u sljedećem obliku:

1. Istraživanja koja dopunjavaju rad Zajedničkog centra obavljaju se u oblastima nuklearne fuzije, razdvajanja izotopa, osim uranijuma-235, hemije, fizike, elektronike, metalurgije i radiobiologije.
2. Do puštanja u pogon predloženog reaktora za testiranje materijala, Centar može iznajmiti prostor za testiranje u reaktorima visokog fluksa država članica.
3. Centar može koristiti specijalizovana postrojenja zajedničkih preduzeća koja se osnivaju u skladu s poglavljem V, tako da ugovorom na njih prenesu određena istraživanja opšte naučne prirode.

SPECIFIKACIJA TROŠKOVA

potrebnih za sprovođenje programa za istraživanje i obuku po glavnim stavkama

(u milionima obračunskih jedinica EPU)

	OPREMA	DJELOVANJE ⁽¹⁾	OPREMA i/ili DJELOVANJE	UKUPNO
I. ZAJEDNIČKI CENTAR				
1. Laboratorije, oprema i infrastruktura:				
(a) opšte laboratorije za hemiju, fiziku, elektroniku i metalurgiju	12			
(b) posebne laboratorije za:				
- nuklearnu fuziju	3,5	1. godina 1,3		
- razdvajanje izotopa (osim U-235)	2	2. godina 4,3		
- geološka ispitivanja i mineralogiju	1	3. godina 6,5		

Radna vezija

c) Centralni biro za nuklearna mjerenja	3	4. godina 7,4		
(d) ostala oprema za Centar i njegove ustanove	8	5. godina 8,5		
(e) infrastruktura	8,5	28		
	38			66
		1. godina 0,6		
		2. godina 1,6		
		3. godina 1,6		
2. Dokumentacija, podaci i obuka	1	4. godina 1,6		
		5. godina 1,6		
		7		8
3. Prototipovi reaktora:				
Ekspertska grupa za izbor prototipova		1. godina 0,7		
Program			59,3 ⁽²⁾	60
4. Reaktor visokog fluksa:				
Reaktor	15			
Laboratorija	6	4. godina 5,2		
Zamjena opreme	3	5. godina 5,2		
	24	10,4		34,4
II. ISTRAŽIVANJA SPROVEDENA IZVAN CENTRA NA OSNOVU UGOVORA				
1. Radovi koji dopunjavaju rad Centra:				
(a) hemija, fizika, elektronika, metalurgija			25	
(b) nuklearna fuzija			7,5	
(c) razdvajanje izotopa (osim U-235)			1	
(d) radiobiologija			3,1	
2. Iznajmljivanje prostora u reaktorima visokog fluksa u državama članicama			6	
3. Istraživanja sprovedena u zajedničkim preduzećima			4	
			46,6	46,6
UKUPNO				215

Radna vezija

⁽¹⁾ Procjena je izrađena za približno 1.000 zaposlenih.

⁽²⁾ Dio ovog iznosa može se dodijeliti za poslove obavljene na osnovu ugovora izvan Centra.

PROTOKOL
O
PRIMJENI UGOVORA
O OSNIVANJU
EVROPSKE ZAJEDNICE ZA ATOMSKU ENERGIJU
NA NEEVROPSKE DJELOVE KRALJEVINE HOLANDIJE

VISOKE STRANE UGOVORNICE,

U VELIKOJ ŽELJI DA u trenutku potpisivanja Ugovora o osnivanju Evropske zajednice za atomsku energiju utvrde opseg primjene odredaba člana 198 ovog ugovora u odnosu na Kraljevinu Holandiju,

SAGLASILE SU SE o sljedećim odredbama koje su priložene uz ovaj ugovor:

Vlada Kraljevine Holandije, zbog ustavne strukture Kraljevine koja je utvrđena Statutom od 29. decembra 1954. godine, ovlašćena je da, izuzetno od člana 198, potvrdi ovaj ugovor u ime Kraljevine Holandije u cjelosti ili u ime Kraljevine u Evropi i Holandske Nove Gvineje. Ako je potvrđivanje ograničeno na Kraljevinu u Evropi i Holandsku Novu Gvineju, Vlada Kraljevine Holandije može u svakom trenutku, putem obavještenja upućenog Vladi Republike Italije, kod koje su deponovane isprave o potvrđivanju, izjaviti da se ovaj ugovor primjenjuje i na Surinam ili na Holandske Antile, ili i na Surinam i na Holandske Antile.

Sačinjeno u Rimu, 25. marta 1957. godine.

P.A. SPAK	Ž. Š. SNOA i DOPIER
(P. H. SPAAK)	(J. Ch. SNOY et d'OPPUERS)
ADENAUER	HOLŠTAJN
(ADENAUER)	(HALLSTEIN)
PINO	M. FOR
(PINEAU)	(M. FAURE)

Radna vezija

Antonio Senji Gaetano Martino
(Antonio (Gaetano MARTINO)
SEJNI)

Beh Lambert Šaus
(BECH) (Lambert SCHAUS)

Ž. Luns J. Linthorst Homan
(J. LUNS) (J. LINTHORST HOMAN)

PROTOKOL
O
POVLASTICAMA I IMUNITETIMA

VISOKE STRANE UGOVORNICE UGOVORA O OSNIVANJU EVROPSKE
ZAJEDNICE ZA ATOMSKU ENERGIJU,

SMATRAJUĆI DA, u skladu s članom 191 ovog ugovora, na teritorijama država članica
Zajednica uživa takve privilegije i imunitete koji su joj potrebni za obavljanje njenih zadataka pod
uslovima utvrđenim u posebnom protokolu,

ODREDILE SU u svrhu sastavljanja ovog protokola kao svoje punomoćnike:

NJEGOVO VELIČANSTVO KRALJ BELGIJANACA:

Barona Ž.Š. SNOA i DOPIERA (J. Ch. SNOY et d'OPPUERS), generalnog sekretara
Ministarstva ekonomije, šefa belgijske delegacije na Međuvladinoj konferenciji;

PREDSJEDNIK SAVEZNE REPUBLIKE NJEMAČKE:

Radna vezija

profesora dr Karla Fridriha Ofilsa (Carl Friedrich OPHÜLS), ambasadora Savezne Republike Njemačke, šefa njemačke delegacije na Međuvladinoj konferenciji;

PREDSJEDNIK REPUBLIKE FRANCUSKE:

Robera MARŽOLENA (ROBERT MARJOLIN), profesora prava, zamjenika šefa francuske delegacije na Međuvladinoj konferenciji;

PREDSJEDNIK REPUBLIKE ITALIJE:

V. BADINIJA KONFALONIJE (V. BADINI CONFALONIERI), državnog podsekretara u Ministarstvu vanjskih poslova, šefa italijanske delegacije na Međuvladinoj konferenciji;

NJENO KRALJEVSKO VIŠOČANSTVO VELIKA VOJVOTKINJA OD LUKSEMBURGA:

Lamberta Šausa (Lambert SCHAUS), ambasadora Velikog Vojvodstva Luksemburga, šefa luksemburške delegacije na Međuvladinoj konferenciji;

NJENO VELIČANSTVO KRALJICA HOLANDIJE:

J. LINTHORST HOMANA (J. LINTHORST HOMAN), šefa holandske delegacije na Međuvladinoj konferenciji;

KOJI SU SE, razmijenivši svoja punomoćja, za koja je utvrđeno da su u propisanoj formi,

SAGLASILI o sljedećim odredbama, koje su priložene uz Ugovor o osnivanju Evropske zajednice za atomsku energiju.

Poglavlje 1

DOBRA, SREDSTVA, IMOVINA I POSLOVANJE ZAJEDNICE

Član 1

Prostorije i zgrade Zajednice nepovredive su. Izuzete su od pretresa, oduzimanja, zaplene ili eksproprijacije. Dobra i imovina Zajednice ne mogu biti predmet upravnih ili sudskih mjera prisile bez odobrenja Suda pravde.

Član 2

Arhive Zajednice nepovredive su.

Član 3

Zajednica, njena imovina, prihodi i ostala dobra oslobođeni su od svih neposrednih poreza.

Vlade država članica, kad god je to moguće, preduzimaju odgovarajuće mjere za doznačavanje ili povraćaj iznosa posrednih poreza ili poreza na prodaju uključenih u cijenu pokretne ili nepokretne imovine kada Zajednica za svoje službene potrebe obavlja veće kupovine čija cijena uključuje takve poreze. Međutim, primjena navedenih odredaba ne smije imati za posljedicu narušavanje tržišne konkurencije u okviru Zajednice.

Ne odobravaju se oslobađanja od poreza i dažbina koji se plaćaju samo kao naknade za javne komunalne usluge.

Član 4

Radna vezija

Zajednica je oslobođena od svih carina, zabrana ili ograničenja pri uvozu i izvozu na predmete namijenjene njenoj službenoj upotrebi; tako uvezenim predmetima ne smije se raspolagati, ni uz naplatu ni besplatno, na teritoriji zemlje u koju su uvezeni, osim prema uslovima koje odobri vlada te zemlje.

Zajednica je oslobođena i od svih carina i svih zabrana i ograničenja na uvoz i izvoz svojih publikacija.

Poglavlje 2

KOMUNIKACIJA I PROPUSNICE (*LAISSEZ-PASSER*)

Član 5

Pri službenoj komunikaciji i prenosu svih svojih dokumenata, institucije Zajednice na teritoriji svake države članice uživaju tretman koji ta država priznaje diplomatskim misijama.

Službena prepiska i ostala službena komunikacija institucija Zajednice ne podliježe cenzuri.

Član 6

Predsjednici institucija Zajednice mogu izdati članovima i službenicima tih institucija propusnice (*laissez-passer*) u obliku koji propisuje Savjet i koje vlasti država članica priznaju kao valjane putne isprave. Date propusnice (*laissez-passer*) izdaju se zvaničnicima i ostalim službenicima, pod uslovima utvrđenim u propisima za službenike i uslovima zaposlenja iz člana 186 ovog ugovora.

Komisija može sklopiti sporazume na osnovu kojih se date propusnice (*laissez-passer*) priznaju kao valjane putne isprave na teritoriji trećih zemalja.

Poglavlje 3

ČLANOVI SKUPŠTINE

Član 7

Slobodno kretanje članova Skupštine prilikom putovanja do mjesta ili iz mjesta sastajanja Skupštine ne podliježe nikakvim administrativnim ili drugim ograničenjima.

Radna vezija

Članovima Skupštine odobravaju se u vezi s carinskom i deviznom kontrolom:

- (a) od strane njihove vlade, iste olakšice koje se odobravaju visokim zvaničnicima prilikom putovanja u inostranstvo radi privremenih službenih misija;
- (b) od strane vlada ostalih država članica, iste olakšice koje se odobravaju predstavnicima stranih vlada na privremenim službenim misijama.

Član 8

Članovi Skupštine ne mogu biti podvrgnuti nikakvom obliku ispitivanja, zadržavanja ili sudskog postupka zbog izraženih mišljenja ili glasanja prilikom obavljanja svojih dužnosti.

Član 9

U toku zasijedanja Skupštine, njeni članovi uživaju:

- (a) na teritoriji svoje države, imunitet priznat članovima parlamenta te države;
- (b) na teritoriji bilo koje druge države članice, imunitet od svake mjere zadržavanja i od sudskih postupaka.

Na isti način imunitet se primjenjuje na članove u toku putovanja do mjesta ili iz mjesta sastajanja Skupštine.

Ako je član zatečen u vršenju krivičnog djela, nije moguće pozivanje na imunitet i u tom slučaju Skupština može ostvariti svoje pravo na ukidanje imuniteta jednom od svojih članova.

Poglavlje 4

PREDSTAVNICI DRŽAVA ČLANICA KOJI UČESTVUJU U RADU INSTITUCIJA ZAJEDNICE

Član 10

Predstavnici država članica koji učestvuju u radu institucija Zajednice, njihovi savjetnici i tehnički stručnjaci uživaju uobičajene privilegije, imunitete i olakšice prilikom vršenja svojih dužnosti i u toku putovanja do mjesta ili iz mjesta sastajanja.

Ovaj član primjenjuje se i na članove savjetodavnih tijela Zajednice.

Poglavlje 5

ZVANIČNICI I OSTALI SLUŽBENICI ZAJEDNICE

Član 11

Na teritoriji svake države članice i bez obzira na njihovo državljanstvo, zvaničnici i ostali službenici Zajednice iz člana 186 ovog ugovora:

- (a) uživaju, u skladu s odredbama čl. 152 i 188 ovog ugovora, imunitet od sudskih postupaka u pogledu radnji koje oni preduzimaju u službenom svojstvu, uključujući izgovorene ili napisane riječi; taj imunitet uživaju i nakon prestanka vršenja dužnosti;
- (b) zajedno sa svojim bračnim drugovima i izdržavanim članovima porodice ne podliježu imigracijskim ograničenjima ni formalnostima za prijavu stranaca;
- (c) uživaju jednake olakšice koje se obično dodjeljuju zvaničnicima međunarodnih organizacija kada su u pitanju monetarni ili devizni propisi;

Radna vezija

- (d) imaju pravo da iz zemlje njihovog posljednjeg boravišta ili iz zemlje čiji su državljani bez carine uvezu namještaj i druge predmete za ličnu upotrebu prilikom prvog preuzimanja dužnosti u toj zemlji, kao i pravo da ih nakon prestanka dužnosti u tu zemlju ponovo izvezu bez carina, u oba slučaja pridržavajući se uslova koje vlada zemlje u kojoj ostvaruju to pravo smatra neophodnim.
- (e) imaju pravo da bez carine uvezu motorno vozilo za ličnu upotrebu, kupljeno u zemlji svog posljednjeg boravišta ili u zemlji čiji su državljani, prema uslovima koji važe na unutrašnjem tržištu te zemlje, i da ga ponovno izvezu bez carine, u oba slučaja pridržavajući se uslova koje vlada zemlje u kojoj ostvaruju to pravo smatra neophodnim.

Član 12

Zvaničnici i ostali službenici Zajednice dužni su da plaćaju porez u korist Zajednice na plate, naknade i prihode koje im isplaćuje Zajednica, u skladu s uslovima i postupkom koje utvrđuje Savjet, odlučujući na predloge Komisije, koje ona podnosi u roku od godinu dana od stupanja na snagu ovog ugovora.

Oni su oslobođeni od plaćanja nacionalnih poreza na plate, naknade i prihode koje im isplaćuje Zajednica.

Član 13

Prilikom primjene poreza na dohodak, poreza na bogatstvo i poreza na nasljedstvo, kao i prilikom primjene konvencija o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja sklopljenih među državama članicama Zajednice, za zvaničnike i ostale službenike Zajednice koji isključivo radi vršenja svojih dužnosti u službi Zajednice imaju boravište na teritoriji države članice koja nije njihova zemlja rezidentnosti u poreske svrhe u trenutku stupanja u službu Zajednice, smatra se, kako u zemlji njihovog stvarnog boravišta, tako i u njihovoj zemlji rezidentnosti u poreske svrhe, da su zadržali rezidentnost u potonjoj zemlji, pod uslovom da je ta država članica Zajednice. Ta se odredba primjenjuje i na bračnog druga, ako se ne bavi sopstvenim plaćenim zanimanjem, i na djecu koju izdržavaju i o kojoj se staraju lica iz ovog člana.

Radna vezija

Pokretna imovina koja pripada licima iz prethodnog stava i koja se nalazi na teritoriji zemlje u kojoj borave oslobođena je od poreza na nasljedstvo u toj zemlji; za takvu se imovinu pri obračunu tog poreza smatra, uz poštovanje prava trećih zemalja i moguće primjene odredaba međunarodnih konvencija o dvostrukom oporezivanju, da se nalazi u zemlji rezidentnosti u poreske svrhe.

Prilikom primjene odredaba ovog člana ne uzima se u obzir rezidentnost stečena isključivo zbog obavljanja dužnosti u službi drugih međunarodnih organizacija.

Član 14

Savjet, odlučujući jednoglasno na predlog Komisije, koji ona podnosi u roku od godine dana od stupanja na snagu ovog ugovora, utvrđuje program prava iz socijalne sigurnosti za zvaničnike i ostale službenike Zajednice.

Član 15

Savjet, odlučujući na predlog Komisije i nakon savjetovanja s ostalim zainteresovanim institucijama, određuje kategorije zvaničnika i ostalih službenika Zajednice na koje se u cjelosti ili djelimično primjenjuju odredbe člana 11, člana 12 stav 2 i člana 13.

Imena, razredi i adrese zvaničnika i ostalih službenika uključenih u takve kategorije periodično se dostavljaju vladama država članica.

Poglavlje 6

PRIVILEGIJE I IMUNITETI MISIJA AKREDITOVANIH PRI ZAJEDNICI

Član 16

Država članica na čijoj teritoriji Zajednica ima svoje sjedište priznaje uobičajeni diplomatski imunitet misijama trećih zemalja akreditovanim pri Zajednici.

Poglavlje 7

OPŠTE ODREDBE

Član 17

Zvaničnicima i ostalim službenicima Zajednice priznaju se privilegije, imuniteti i olakšice isključivo u interesu Zajednice.

Svaka institucija Zajednice dužna je da ukine imunitet priznat zvaničniku ili drugom službeniku kad god ona smatra da ukidanje tog imuniteta nije u suprotnosti s interesima Zajednice.

Član 18

Institucije Zajednice sarađuju s odgovornim tijelima zainteresovanih država članica radi primjene ovog protokola.

Član 19

Čl. 11 do 14 i član 17 primjenjuju se na članove Komisije.

Član 20

Čl. 11 do 14 i član 17 primjenjuju se na sudije, generalne advokate, sekretara i pomoćne izvjestioce Suda pravde, ne dovodeći u pitanje odredbe člana 3 Protokola o Statutu Suda pravde, koje se odnose na imunitet sudija i generalnih advokata od sudskih postupaka.

KAO POTVRDU NAVEDENOG, doljepotpisani punomoćnici potpisali su ovaj protokol.

Sačinjeno u Briselu, 17. aprila 1957. godine.

Ž. Š. SNOA i DOPIER (J. Ch. SNOY et d'OPPUERS)

K. F. OFILS (C. F. OPHÜLS)

Rober Maržolen (Robert MARJOLIN)

Vitorio Badini (Vittorio BADINI)

Lambert Šaus (Lambert SCHAUS)

J. Linthorst Homan (J. LINTHORST HOMAN)

PROTOKOL
O
STATUTU SUDA PRAVDE

VISOKE STRANE UGOVORNICE UGOVORA O OSNIVANJU EVROPSKE
ZAJEDNICE ZA ATOMSKU ENERGIJU,

S NAMJEROM DA donesu Statut Suda pravde predviđen članom 160 ovog ugovora,

ODREDILE SU u tu svrhu za svoje punomoćnike:

NJEGOVO VELIČANSTVO KRALJ BELGIJANACA:

Barona Ž.Š. SNOA i DOPIERA (J. Ch. SNOY et d'OPPUERS), generalnog sekretara
Ministarstva ekonomije, šefa belgijske delegacije na Međuvladinoj konferenciji;

PREDSJEDNIK SAVEZNE REPUBLIKE NJEMAČKE:

prof. dr Karla Fridriha Ofilsa (Carl Friedrich OPHÜLS), ambasadora Savezne Republike Njemačke,
šefa njemačke delegacije na Međuvladinoj konferenciji;

PREDSJEDNIK REPUBLIKE FRANCUSKE:

Robera MARŽOLENA (ROBERT MARJOLIN), profesora prava, zamjenika šefa francuske
delegacije na Međuvladinoj konferenciji;

Radna vezija

PREDSJEDNIK REPUBLIKE ITALIJE:

V. BADINIJA KONFALONIJE (BADINI CONFALONIERI), državnog podsekretara u Ministarstvu vanjskih poslova, šefa italijanske delegacije na Međuvladinoj konferenciji;

NJENO KRALJEVSKO VIŠOČANSTVO VELIKA VOJVOTKINJA OD LUKSEMBURGA:

Lamberta Šausa (Lambert Schaus), ambasadora Velikog Vojvodstva Luksemburga, šefa luksemburške delegacije na Međuvladinoj konferenciji;

NJENO VELIČANSTVO KRALJICA HOLANDIJE:

J. LINTHORSTA HOMANA (J. LINTHORST HOMAN), šefa holandske delegacije na Međuvladinoj konferenciji;

KOJI SU SE, razmijenivši svoja punomoćja, za koja je utvrđeno da su u propisanoj formi,

SAGLASILI o sljedećim odredbama, koje su priložene uz ugovor o osnivanju Evropske zajednice za atomsku energiju.

Član 1

Sud osnovan članom 3 ovog ugovora uspostavlja se i djeluje u skladu s odredbama ovog ugovora i ovog statuta.

Glava I

SUDIJE I GENERALNI ADVOKATI

Član 2

Prije preuzimanja dužnosti svaki sudija polaže javnu zakletvu da će svoje dužnosti obavljati nepristrasno i savjesno i da će čuvati tajnost vijećanja Suda.

Član 3

Sudije uživaju imunitet od sudskih postupaka. Nakon prestanka obavljanja dužnosti oni nastavljaju da uživaju imunitet za djela počinjena u službenom svojstvu, uključujući riječi izgovorene ili pisane.

Sud može ukinuti imunitet zasijedajući u punom sastavu.

Ako je sudiji ukinut imunitet i protiv njega pokrenut krivični postupak, njemu se u bilo kojoj državi članici sudi samo pred sudom nadležnim za suđenje članovima najviših državnih pravosudnih tijela.

Član 4

Sudije ne mogu obavljati političku niti upravnu funkciju.

Sudije se ne mogu baviti bilo kojom drugom djelatnošću, plaćenom ili neplaćenom, osim ako to odobri Savjet u izuzetnim slučajevima.

Pri stupanju na dužnost, svečano se obavezuju da će i tokom obavljanja dužnosti i nakon njenog prestanka poštovati obaveze koje iz nje proizilaze, a naročito obavezu da se nakon prestanka

Radna vezija

obavljanja dužnosti prilikom prihvatanja određenih imenovanja ili pogodnosti ponašaju časno i uzdržano.

Sve sumnje po tom pitanju rješavaju se odlukom Suda.

Član 5

Sudiji, pored redovne zamjene ili smrti, dužnosti prestaju i kada podnese ostavku.

Kada sudija podnosi ostavku, on je u pisanom obliku upućuje predsjedniku Suda koji je dostavlja predsjedniku Savjeta. Nakon ovog obavještenja mjesto sudije postaje upražnjeno.

Osim u slučaju kada se primjenjuje član 6, sudija ostaje na dužnosti sve dok njegov nasljednik ne stupi na dužnost.

Član 6

Sudija može biti razriješen ili mu se može oduzeti pravo na penziju ili druge povlastice jedino ako, prema jednoglasnom mišljenju sudija i generalnih advokata Suda, više ne ispunjava propisane uslove ili obaveze koje proizilaze iz njegove službe. Predmetni sudija ne učestvuje u toj raspravi.

Sekretar Suda dostavlja odluku Suda predsjedniku Skupštine i predsjedniku Komisije i o njoj obavještava predsjednika Savjeta.

U slučaju odluke o razrješenju sudije, mjesto sudije postaje upražnjeno nakon upućivanja ovog posljednjeg obavještenja.

Član 7

Sudija koji zamjenjuje člana Suda čiji mandat nije istekao imenuje se za preostalo vrijeme trajanja mandata svog prethodnika.

Član 8

Odredbe čl. 2 do 7 primjenjuju se na generalne advokate.

Glava II

ORGANIZACIJA

Član 9

Sekretar Suda polaže zakletvu pred Sudom da će svoje dužnosti obavljati nepristrasno i savjesno i da će čuvati tajnost vijećanja Suda.

Član 10

Sud u slučajevima spriječenosti sekretara organizuje njegovu zamjenu.

Član 11

Sudu se dodjeljuju zvaničnici i ostali službenici koji omogućavaju njegov rad. Odgovorni su sekretaru koji je podređen predsjedniku.

Član 12

Savjet može, jednoglasno na predlog Suda, obezbijediti imenovanje pomoćnih izvjestilaca i utvrditi pravila kojima se uređuje njihova služba. Pod uslovima utvrđenim poslovnikom, od pomoćnih izvjestilaca može se zahtijevati da učestvuju u pripremnim radnjama u predmetima pred Sudom kao i da sarađuju sa sudijom izvjestiocem.

Radna vezija

Pomoćni izvjestioci biraju se iz reda lica čija je nezavisnost nesumnjiva i koja imaju potrebne pravne kvalifikacije; imenuje ih Savjet. Pred Sudom polažu zakletvu da će svoje dužnosti izvršavati nepristrasno i savjesno kao i da će čuvati tajnost vijećanja Suda.

Član 13

Sudije, generalni advokati i sekretar Suda obavezni su da borave u mjestu u kojem Sud ima svoje sjedište.

Član 14

Sud zasijeda stalno. Trajanje sudskih odmora određuje Sud uzimajući u obzir potrebe svog poslovanja.

Član 15

Odluke Suda valjane su samo ako u odlučivanju učestvuje neparan broj njegovih članova. Odluke Suda u punom sastavu valjane su ako je prisutno pet članova. Odluke sudskih vijeća valjane su samo ako su prisutne tri sudije; u slučaju spriječenosti sudije jednog sudskog vijeća može se pozvati sudija drugog sudskog vijeća, u skladu s uslovima utvrđenim u poslovniku.

Član 16

Sudije i generalni advokati ne mogu učestvovati u odlučivanju u bilo kojem predmetu u kojem su prethodno učestvovali kao zastupnici, savjetnici ili advokati jedne od stranaka ili u kojem su bili pozvani u svojstvu člana suda, istražne komisije ili u nekom drugom svojstvu.

Ako, iz nekog posebnog razloga, sudija ili generalni advokat smatra da ne može učestvovati u donošenju odluke ili razmatranju određenog predmeta, o tome obavještava predsjednika. Ako, iz

Radna vezija

nekog posebnog razloga, predsjednik smatra da sudija ili generalni advokat ne smije učestvovati u postupku ili odlučivanju u određenom predmetu, o tome ih obavještava.

Sve poteškoće koje proizilaze iz primjene ovog člana rješavaju se odlukom Suda.

Stranka ne može zahtijevati izmjenu sastava Suda ili jednog od njegovih sudskih vijeća na osnovu državljanstva sudije ili zato što u Sudu ili sudskom vijeću nema sudije koji je istog državljanstva kao ta stranka.

Glava III

POSTUPAK

Član 17

Države i institucije Zajednice pred Sudom zastupa zastupnik, koji se imenuje za svaki pojedinačni predmet; zastupniku može pomagati savjetnik ili pravnik ovlašten za zastupanje pred sudom države članice.

Ostale stranke mora zastupati pravnik koji je ovlašten za zastupanje pred sudom države članice.

Ti zastupnici, savjetnici i pravnici, u postupanju pred Sudom, uživaju prava i imunitete potrebne za nezavisno obavljanje svojih dužnosti, u skladu s uslovima utvrđenim poslovníkom.

Sud ima u odnosu na te savjetnike i pravnike koji postupaju pred njim ovlaštenja koja su obično dodijeljena sudovima, u skladu s uslovima utvrđenim poslovníkom.

Univerzitetski profesori koji su državljani države članice, čiji im zakoni daju pravo zastupanja pred sudom, uživaju pred Sudom ista prava koja su ovim članom priznata pravnicima ovlaštenim za zastupanje pred sudom države članice.

Član 18

Postupak pred Sudom sastoji se od dva dijela: pisanog i usmenog.

Pisani dio postupka sastoji se od dostave tužbi, podnesaka, odgovora na tužbu i opažanja, kao i od eventualnih replika, kao i svih isprava i dokumenata koji ih potkrepljuju, ili njihovih ovjerenih kopija, strankama i institucijama Zajednice čije su odluke predmet postupka.

Dostavljanje obavlja sekretar Suda redosljedom i u rokovima utvrđenim poslovnikom.

Usmeni dio postupka sastoji se od čitanja izvještaja sudije izvjestioca, saslušanja, od strane Suda, zastupnika, savjetnika i pravnika ovlašćenih za zastupanje pred sudom države članice, i zaključnih predloga generalnog advokata kao i, po potrebi, od saslušanja svjedoka i stručnjaka.

Član 19

Postupak pred Sudom pokreće se pisanom tužbom upućenom sekretaru Suda. Tužba sadrži ime i stalnu adresu podnosioca, položaj potpisnika, ime stranke protiv koje se podnosi tužba, predmet spora, tužbeni zahtjev i kratak opis razloga na kojima se tužba zasniva.

Tužbi mora biti priložen, kada je to prikladno, akt čije se poništenje zahtijeva ili, u okolnostima iz člana 148 ovog ugovora, isprava kojom se dokazuje datum poziva institucije da djeluje predviđenog u tom članu. Ako navedeni dokumenti nijesu priloženi uz tužbu, sekretar Suda poziva odnosnu stranku da ih dostavi u razumnom roku, ali u tom slučaju prava stranke ne prestaju čak i ako se navedeni dokumenti dostave nakon isteka roka određenog za pokretanje postupka.

Član 20

U slučajevima koje uređuje član 18 ovog ugovora, postupak pred Sudom pokreće se žalbom upućenom sekretaru. Žalba sadrži ime i stalnu adresu podnosioca, položaj potpisnika, naznaku odluke protiv koje se podnosi žalba, imena tuženih, predmet spora, žalbeni predlog i kratak opis razloga na kojima se zasniva žalba.

Uz žalbu mora se priložiti ovjerena kopija odluke Arbitražnog odbora koja se osporava.

Ako Sud odbije žalbu, odluka Arbitražnog odbora postaje konačna.

Ako Sud poništi odluku Arbitražnog odbora, postupak se, po potrebi, na inicijativu jedne od stranaka u postupku, može ponoviti pred Arbitražnim odborom. Arbitražni odbor mora poštovati odluke Suda o pravnim pitanjima.

Član 21

U slučajevima iz člana 150 ovog ugovora, sud države članice koji prekine postupak i uputi predmet Sudu obavještava Sud o svojoj odluci. Sekretar Suda o navedenoj odluci obavještava stranke, države članice i Komisiju, a ako akt čija je valjanost ili tumačenje predmet spora potiče od Savjeta, o njoj obavještava i Savjet.

U roku od dva mjeseca od takvog obavještenja stranke, države članice, Komisija i, kada je to prikladno, Savjet imaju pravo da podnose Sudu podneske ili pisana zapažanja.

Član 22

Sud može zahtijevati od stranaka da dostave sva dokumenta i podatke koje Sud smatra potrebnim. U slučaju odbijanja, sastavlja se službena zabilješka.

Sud može zahtijevati i od država članica i institucija koje nijesu stranke u postupku da dostave sve podatke koje Sud smatra potrebnim za postupak.

Član 23

Sud u svakom trenutku može povjeriti zadatak davanja stručnog mišljenja bilo kojem pojedincu, tijelu, organu, odboru ili drugoj organizaciji koju izabere.

Član 24

Svjedoci se mogu saslušati u skladu s uslovima utvrđenim poslovnikom.

Član 25

Sud ima u odnosu na svjedoke koji se ne odazovu sudskom pozivu ovlašćenja koja su uopšteno u takvim slučajevima dodijeljena sudovima, pa može izreći novčane kazne u skladu s uslovima utvrđenim poslovnikom.

Član 26

Svjedoci i stručnjaci mogu se saslušati pod zakletvom koja se daje u obliku utvrđenom poslovnikom ili na način utvrđen pravom zemlje svjedoka ili stručnjaka.

Član 27

Sud može naložiti saslušanje svjedoka ili stručnjaka pred pravosudnim tijelom njegovog stalnog boravišta.

Nalog se šalje na izvršenje nadležnom pravosudnom organu u skladu s uslovima utvrđenim poslovnikom. Dokumenti sastavljeni u skladu sa zamolnicom vraćaju se Sudu pod istim uslovima.

Sud snosi troškove, ne dovodeći u pitanje njegovo pravo da, po potrebi, naloži strankama njihovo plaćanje.

Član 28

Prema svakom kršenju zakletve svjedoka ili stručnjaka država članica postupa na isti način kao da je povreda nastala pred jednim od njenih sudova nadležnih u građanskim stvarima. Po prijavi

Radna vezija

Suda odnosna država članica pokreće postupak protiv počinioca povrede pred svojim nadležnim sudom.

Član 29

Rasprava je javna, osim ako Sud, po službenoj dužnosti ili na predlog stranaka, iz ozbiljnih razloga odluči drugačije.

Član 30

Tokom rasprave Sud može ispitati stručnjake, svjedoke i same stranke. Stranke se, međutim, mogu obraćati Sudu samo preko svojih zastupnika.

Član 31

O svakoj raspravi sastavlja se zapisnik koji potpisuju predsjednik i sekretar Suda.

Član 32

Predsjednik utvrđuje spisak rasprava.

Član 33

Vijećanje Suda je tajno i ostaje tajno.

Član 34

Presude moraju imati obrazloženje. Presude sadrže imena sudija koji su učestvovali u vijećanju.

Član 35

Presude potpisuju predsjednik i sekretar Suda. One se javno čitaju.

Član 36

Sud odlučuje o troškovima.

Član 37

Predsjednik Suda može u skraćenom postupku, koji se može, u mjeri u kojoj je to potrebno, razlikovati od nekih pravila iz ovog statuta i koja se utvrđuju poslovníkom, odlučiti o predlozima za odlaganje izvršenja, iz člana 157 ovog ugovora, ili za određivanje privremenih mjera u skladu s članom 158, ili za odlaganje primjene u skladu s posljednjim stavom člana 164.

Predsjednika, u slučaju njegove spriječenosti, zamjenjuje drugi sudija u skladu s uslovima utvrđenim poslovníkom.

Odluka predsjednika ili sudije koji ga zamjenjuje privremena je i ni na koji način ne utiče na odluku Suda o glavnoj stvari.

Član 38

Države članice i institucije Zajednice mogu se uključiti u postupak pred Sudom.

Isto pravo ima svako drugo lice koje dokaže svoj pravni interes za ishod postupka pred Sudom, osim u postupcima među državama članicama, među institucijama Zajednice ili između država članica i institucija Zajednice.

Radna vezija

Predlog za uključenje u postupak ograničen je na podršku tužbenog zahtjeva jedne od stranaka.

Član 39

Ako tužena strana, nakon što je uredno pozvana, ne podnese pisani odgovor na tužbu, protiv te strane donosi se presuda zbog izostanka. Žalba se može podnijeti na takvu presudu u roku od mjesec dana od njenog dostavljanja. Ako Sud ne odluči drugačije, žalba ne odlaže izvršenje presude zbog izostanka.

Član 40

Države članice, institucije Zajednice i sva druga fizička ili pravna lica mogu, u slučajevima i pod uslovima određenim poslovnikom, pokrenuti postupak treće strane radi osporavanja presude donesene bez njihovog učestvovanja kada presuda štetno utiče na njihova prava.

Član 41

Ako je smisao ili opseg presude nejasan, Sud daje njeno tumačenje na predlog bilo koje stranke ili institucije Zajednice koja za to dokaže svoj pravni interes.

Član 42

Predlog za ponavljanje postupka može se podnijeti Sudu samo ako se sazna za činjenicu odlučujuće prirode, koja u vrijeme donošenja presude nije bila poznata ni Sudu ni strani koja traži ponavljanje postupka.

Ponavljanje postupka pokreće se odlukom Suda u kojoj se jasno utvrđuje postojanje nove činjenice, priznaje joj se karakter činjenice adekvatne za pokretanje ponavljanja postupka i predlog se proglašava dopuštenim na toj osnovi.

Radna vezija

Predlog za ponavljanje postupka ne može se podnijeti nakon isteka roka od 10 godina od dana presude.

Član 43

Poslovníkom se utvrđuju produženi rokovi, koji uzimaju u obzir udaljenost.

Istek roka nema štetan uticaj na prava odnosne strane ako ona dokaže postojanje nepredvidivih okolnosti ili više sile.

Član 44

Postupci protiv Zajednice u predmetima koji potiču iz odgovornosti izvan ugovora ne mogu se pokrenuti nakon isteka roka od pet godina od nastanka događaja koji je povod pokretanja postupka. Rok zastare prekida se pokretanjem postupka pred Sudom ili ako je prije pokretanja tog postupka oštećena strana podnijela zahtjev nadležnoj instituciji Zajednice. U posljednjem slučaju postupak se mora pokrenuti u roku od dva mjeseca, kako je predviđeno članom 146; kada je to prikladno, primjenjuju se odredbe člana 148 stav 2.

Član 45

Poslovník Suda predviđen članom 160 ovog ugovora, osim odredaba predviđenih ovim Statutom, sadrži sve ostale odredbe potrebne za njegovu primjenu i, kada je to potrebno, njegovu dopunu.

Član 46

Savjet može, odlučujući jednoglasno, dopuniti odredbe ovog statuta radi prilagođavanja koja se ispostave neophodnim zbog mjera koje Savjet preduzme u skladu s posljednjim stavom člana 137 ovog ugovora.

Član 47

Odmah nakon polaganja zakletve, predsjednik Savjeta žrijebom bira sudije i generalne advokate čiji mandat ističe na kraju prvog perioda od tri godine u skladu s članom 139 st. 2 i 3 ovog ugovora.

KAO POTVRDU navedenog, dolje potpisani punomoćnici potpisali su ovaj protokol.

Sačinjeno u Briselu, 17. aprila 1957. godine.

Ž.Š. SNOA i DOPIER (J. Ch. SNOY et d'OPPUERS)

K.F. OFILS (C. F. OPHÜLS)

ROBER MARŽOLEN (Robert MARJOLIN)

VITORIO BADINI (Vittorio BADINI)

LAMBERT ŠAUS (Lambert SCHAUS)

J. LINTHORST HOMAN (J. LINTHORST HOMAN)